

Statistická šetření ekologického zemědělství Základní statistické údaje (2022)

TÚ 4212/2023

Výstup č. 2

Odpovědný řešitel: Ing. Jana Hlaváčková
Spoluřešitelé: Ing. Kristýna Jochymková
Ing. Simona Papoušková
Mgr. et Mgr. Tereza Válková
Ing. Mgr. Lucie Rádlová
Ing. Hana Šejnohová, Ph.D.

Brno, září 2023

Obsah

Obsah	2
Seznam tabulek	3
Seznam obrázků	4
Seznam zkratk	5
Úvod zprávy	6
Metodika sběru dat	8
Část I. Základní statistické údaje za rok 2022	10
1 Vývoj ekologického zemědělství v ČR a struktura půdního fondu	10
1.1 Vývoj užití půdy v ekologickém zemědělství	12
1.2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v roce 2022.....	14
1.3 Velikostní struktura ekofarem	14
1.4 Ekofarmy z pohledu regionálního rozmístění	16
2 Rostlinná výroba a produkce na ekologických farmách	20
3 Živočišná výroba a produkce na ekologických farmách	29
4 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství	34
5 Další informace o ekologických farmách	36
5.1 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2021).....	36
5.2 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2021)	37
Část II. Prodej a užití produkce ekofarem v roce 2021	39
6 Způsob uplatnění bioprodukce vyprodukované na ekofarmách (rok 2021)	39
6.1 Způsob uplatnění rostlinné produkce z ekofarem	40
6.2 Způsob uplatnění živočišné produkce z ekofarem	45
7 Způsob prodeje bioproduktů z ekofarem (rok 2021)	50
7.1 Prodej bioproduktů na konvenčním trhu.....	50
7.2 Prodej bioproduktů s certifikátem	50
7.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách.....	57
8 Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin	61
8.1 Základní dotace na plochu	62
Závěr zprávy	65

Seznam tabulek

Tab. 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství ČR (1990–2022)	11
Tab. 2 Srovnání struktury půdního fondu v EZ v ČR ve vybraných letech (%).....	12
Tab. 3 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (2000–2022)	13
Tab. 4 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v LPIS k 31. 12. 2022	14
Tab. 5 Velikostní struktura ekofarem v roce 2021 a 2022	15
Tab. 6 Velikostní rozložení výměr OP, TTP a trvalých kultur na ekofarmách v roce 2022.....	16
Tab. 7 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2022	17
Tab. 8 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2022	19
Tab. 9 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – obiloviny, luskoviny, okopaniny	22
Tab. 10 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – technické plodiny	23
Tab. 11 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – zelenina a jahody	24
Tab. 12 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – píce a další plodiny	25
Tab. 13 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2022 – trvalé travní porosty.....	25
Tab. 14 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2022 – trvalé kultury	26
Tab. 15 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2021 a 2022 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2022	28
Tab. 16 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2021 a 2022.....	30
Tab. 17 Počet zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2021 a 2022	31
Tab. 18 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v roce 2021 a 2022	33
Tab. 19 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2021 a 2022.....	34
Tab. 20 Registrovaní výrobci biopotravin s danou ekonomickou aktivitou (výrobní činností) v roce 2022.....	35
Tab. 21 Počet a podíl ziskových ekofarem dle zaměření produkce v roce 2021.....	36
Tab. 22 Počet pracovníků na ekologických farmách v roce 2020 a 2021	38
Tab. 23 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2021 a srovnání s plánovanou produkcí.....	44
Tab. 24 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2021 a srovnání s plánovanou produkcí.....	48
Tab. 25 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2021 a srovnání s plánovanou produkcí - zástav	49
Tab. 26 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2021 – obiloviny.....	53
Tab. 27 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2021 – ostatní.....	54
Tab. 28 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2021 – ovoce a hrozny	55
Tab. 29 Způsob prodeje hlavních bioproduktů živočišné výroby a živých zvířat v roce 2021	56
Tab. 30 Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy (2008–2021).....	60
Tab. 31 Sazby pro opatření EZ a navazující opatření EZ platné v roce 2022	62

Tab. 32 Zažádané finanční prostředky na plochu EZ (přechodné období a ekologickou produkci) v letech 2016 až 2022	64
---	----

Seznam obrázků

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdního fondu v EZ, počtu farem a podílu na celkovém ZPF	10
Graf 2 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2022	18
Graf 3 Struktura plodinových skupin na orné půdě dle výměr v ekologickém zemědělství v ČR v roce 2022 (%)	27
Graf 4 Podíl uplatnění produkce vybraných kategorií plodin na orné půdě v roce 2021 z hlediska typu trhu (%)	43
Graf 5 Podíl prodeje dle typu kvality (bio nebo konvenční produkt) u vybraných kategorií živočišných produktů v roce 2020 (%)	47
Graf 6 Podíl zrealizovaného prodeje (uplatnění) produkce z pohledu kategorie „BIO“ a „konvenční produkt“ v roce 2021 (%).....	50
Graf 7 Počet ekofarem prodávajících bioprodukty a biopotraviny ze dvora (2008–2021)	59
Graf 8 Vývoj dotací v EZ (1998–2022).....	63

Seznam zkratek

AEO	Agroenvironmentální opatření	REP	Registr ekologických podnikatelů
AEKO	Agroenvironmentálně-klimatická opatření	RRD	rychle rostoucí dřeviny
AWU	Annual Work Unit (počet pracovníků přepočtených na plný úvazek)	RV	rostlinná výroba
BIO	označení produktu získaného v ekologickém zemědělství	SAIO	Statistics on agricultural input and output
ČSÚ	Český statistický úřad	SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
DPB	díl půdního bloku	TK	trvalá kultura
ES	Evropské společenství	TTP	trvalé travní porosty
EZ	ekologické zemědělství	TÚ	tematický úkol
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)	ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
FADN	Zemědělská účetní datová síť	ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
HRDP	Horizontální plán rozvoje venkova	VDJ	velká dobytčí jednotka
HV	hospodářský výsledek	x	data nebyla poskytnuta nebo by nedávala smysl
IČ	identifikační číslo	z. p.	zemědělská půda
KBTPM	krávy bez tržní produkce mléka	ZPF	zemědělský půdní fond
KO	kontrolní organizace	ŽV	živočišná výroba
LAKR	léčivé, aromatické a kořeninové rostliny		
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti pro zemědělství)		
LPIS	veřejný registr půdy		
MZe	Ministerstvo zemědělství České republiky		
NACE	klasifikace ekonomických činností (dříve OKEČ)		
NAEKO	navazující agroenvironmentální klimatická opatření		
OP	orná půda		
PO	přechodné období		
PRV	Program rozvoje venkova		

Úvod zprávy

Tato zpráva je výstupem tematického úkolu s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství (ekologické farmy – bioprodukce, zpracování, odbyt a trh s biopotravinami)“, zpracovávaného každoročně již od roku 2007. Zadavatelem úkolu je Ministerstvo zemědělství ČR (MZe), odbor environmentální a ekologického zemědělství. Hlavním cílem úkolu je:

- a) pokračovat ve sběru údajů z ekofarem, aby nedošlo k přerušení časové řady (sběr dat navazuje na povinnosti sběru dat z předchozích let¹)
- b) sběr údajů k analýze rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v České republice včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin,
- c) sběr informací nutných z pohledu MZe k hodnocení vývoje sektoru a implementované politiky.

Od 1. ledna 2022 pro sektor ekologického zemědělství platí nové nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007.

Toto nové nařízení opět uvádí povinnost členských zemí předávat každoročně informace o vývoji EZ (dle článku 51²), není však zatím přijat prováděcí akt, který by specifikoval rozsah, formu a systém, jak mají být informace a data Komisi předávány. Podobu sběru dat o EZ navíc významně ovlivní nové nařízení Evropského parlamentu a Rady o statistice zemědělských vstupů a výstupů (SAIO – Statistics on agricultural input and output), jehož návrh se aktuálně diskutuje, a které by mělo vejít v platnost v roce 2024, nejpozději 2025.

Do doby, než začne platit nařízení SAIO, je v platnosti dohoda o sběru dat mezi členskými státy (European Statistical System agreement) ve smyslu čl. 14 odst. 1 písm. c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 223/2009 ze dne 11. března 2009 o evropské statistice. K této dohodě se ČR sice písemně nezavázala, ale stejně jako řada dalších členských států přistoupila k neformálnímu souhlasu k dodávání dat v podobném rozsahu jako v předchozích letech.

Tato zpráva je druhým výstupem výše zmíněného tematického úkolu a obsahuje zejména základní statistické údaje o ekologickém zemědělství v ČR (tj. údaje o rozloze, pěstovaných plodinách, počtech zvířat, objemu rostlinné a živočišné bioprodukce a způsobech jejího uplatnění) včetně dalších informací popisujících vývoj ekologického zemědělství v ČR.

Zpráva je rozdělena do dvou hlavních částí. První část je věnována základním statistickým ukazatelům ekologického zemědělství (EZ), ve kterých je v pěti kapitolách popsán historický vývoj EZ, rozsah rostlinné a živočišné bioprodukce, počet registrovaných subjektů a doplňkové informace k ekofarmám týkající se ziskovosti ekofarem a zaměstnanosti na ekofarmách. Druhá část zprávy se zaměřuje spíše na údaje o odbytu, tj. informace o způsobech uplatnění bioprodukce, rozsahu

---

¹ Do roku 2020 včetně byly povinnosti sběru dat z ekofarem zakotvena v Nařízení Rady ES 834/2007 (tj. jednalo se o vyplnění statistických informací o ekologickém zemědělství, které byly definovány Eurostatem a byly povinné pro všechny členské státy).

² Článek 51 Informace týkající se sektoru ekologické produkce a obchodu s ekologickými produkty

1. Členské státy každoročně předávají Komisi informace nezbytné k provádění a sledování používání tohoto nařízení. Tyto informace, pokud možno vycházejí ze zavedených zdrojů údajů. Komise zohlední potřeby týkající se údajů a synergie mezi možnými zdroji údajů, a případně zejména jejich použití pro statistické účely.

2. Komise přijme prováděcí akty, pokud jde o systém, který se má používat pro předávání informací uvedených v odstavci 1, podrobnosti o informacích, které mají být předávány, a termín, ve kterém mají být tyto informace předávány. Tyto prováděcí akty se přijímají přezkumným postupem podle čl. 55 odst. 2.

zpracování na ekofarmách a významu prodeje ze dvora. Zprávu uzavírá kapitola popisující rozsah veřejných finančních prostředků směřujících do sektoru EZ v posledních letech.

Metodika sběru dat

Tato zpráva zpracovává a analyzuje informace a data ze tří hlavních zdrojů:

- Registru ekologických podnikatelů (REP) – texty a údaje v tabulkách kapitol 1 a 4 za rok 2015 až 2022,
- celkového seznamu osob registrovaných v režimu EZ před rokem 2015 (data poskytnutá jednotlivými kontrolními organizacemi z let před rokem 2015 a spuštěním REPU)
- Šetření na ekologických farmách realizovaných ÚZEI každoročně od roku 2007; podklad pro ostatní kapitoly zprávy s výjimkou kapitoly 9 (tato vychází z informací od SZIF a MZe – Odbor řídicí orgán PRV a Odbor environmentálních podpor PRV).

Metodika šetření ÚZEI

Sběr dat z ekofarem je v současné době prováděn ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které jsou pověřeny MZe výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství. Jedná se o následující kontrolní organizace: KEZ o. p. s. se sídlem v Chrudimi, ABCERT AG se sídlem v Jihlavě, Biokont CZ, s. r. o. se sídlem v Brně a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s r.o. se sídlem v Praze.

Data jsou sbírána inspektory jednotlivých kontrolních organizací přímo na farmě při provádění řádné kontroly. Nejaktuálnější data použitá v této zprávě, zejména v kapitolách 2, 3, 5, 6, 7 a 8 byla zjišťována v průběhu roku 2022. Podkladem pro sběr je dotazník zpracovaný ÚZEI, který je každoročně aktualizován dle požadavků Evropské komise/Eurostatu a MZe. Mezi hlášené statistické údaje patří:

- počty subjektů registrovaných v EZ ke konci roku (ekozemědělci, výrobci, distributoři, dovozci a vývozci ze/do třetích zemí a ostatní subjekty jako např. výrobci krmiv a osiv),
- data o výměrách plodin v EZ a rostlinné bioprodukci,
- data o počtu zvířat v EZ a živočišné bioprodukci,
- údaje o počtech výrobců biopotravin (či jiných zpracovatelů) a zaměření jejich výroby.

Pro sběr dat je používána webová aplikace, pomocí které mohou inspektoři online vkládat data o farmách přímo do databáze. Tato aplikace, která je v provozu již od roku 2009, velmi usnadnila, s ohledem na rostoucí počet ekologicky hospodařících zemědělců, sběr dat. Další nespornou výhodou je možnost kontroly ze strany ÚZEI a případných oprav nebo doplnění informací od jednotlivých kontrolních organizací.

Dotazník pro rok 2022 zahrnoval následující okruhy:

Část I. – Základní statistická data

- a) základní informace o farmě (identifikace farmy včetně data registrace v EZ),
- b) informace o rostlinné produkci na farmě zahrnující plochy pěstovaných plodin v rozdělení na plochy v přechodném období a plně ekologické a objem celkové bioprodukce z ekologických ploch,
- c) informace o živočišné produkci na farmě (počet zvířat dle základních kategorií chovaných na ekofarmě a objem celkové bioprodukce z těchto zvířat),

- d) informace o farmě (informace o tom, zda je farma celá v EZ, informace o počtu pracovníků na farmě, hospodářském výsledku v předchozím roce, zda farma v předchozím roce již mohla prodat nějakou svoji produkci s certifikátem jako bioprodukt).

Část II. – Data o prodeji a uplatnění produkce ekofarem

(Pozn. tuto část dotazníku vyplňovaly pouze ekofarmy, které mohly prodat v roce 2021 nějakou svoji produkci již jako bioprodukt).

- a) celková rostlinná a živočišná produkce realizovaná v roce 2021 a její uplatnění (objem skutečné celkové produkce vyprodukované na ekofarmě a určení jejího uplatnění – buď prodej na domácím trhu nebo export, a to jako bioprodukt nebo produkt konvenční anebo jako spotřeba v rámci farmy například jako krmivo, osivo/sadba, vlastní spotřeba, případně zpracování na farmě pro výrobu ekologických osiv, krmiv či biopotravín),
- b) způsob prodeje pěti nejdůležitějších bioproduktů (určení prodaného objemu, hlavní distribuční cesty a realizované ceny),
- c) rozsah faremního zpracování a přímého prodeje z farem (identifikace farem, které realizují zpracování a/nebo přímý prodej na ekofarmě, specifikace takto realizovaných bioproduktů a podíl této činnosti na celkovém obrátu farmy).

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Dle údajů evidencí v Registru ekologických podnikatelů (REP) hospodařilo k 31. 12. 2022 ekologicky 5 050 ekozemědělců (5 076 včetně 26 provozoven), a to na výměře 575 464 ha (dle LPIS). Dominovaly trvalé travní porosty (TTP) s 457 015 ha, následovala orná půda s 111 966 ha a plocha trvalých kultur (sady, vinice, chmelnice a jiné trvalé kultury) činila 6 069 ha. Ostatní plochu (414 ha) zaujímaly kultury typu školka, porost rychle rostoucích dřevin, zalesněná půda, mimoprodukční plochy, rybníky a jiná kultura (viz Tab. 4). Plocha rybníků byla zanedbatelná a činila 3,4 ha. Údaje z REP a LPIS byly podkladem pro vybrané tabulky (např. plochy ekologického zemědělství dle krajů, počty ekologických zemědělců). Naproti tomu v šetření ÚZEI bylo zahrnuto 4 842 respondentů s celkovou výměrou půdy 564 396 ha v ekologickém zemědělství. V rámci těchto ploch zaujímaly trvalé travní porosty plochu 455 453 ha, orná půda 103 636 ha a trvalé kultury 5 307 ha.
- b) MZe získává údaje také online z REP (případně od kontrolních organizací v EZ z jejich evidence k 31. 12. daného roku). ÚZEI organizuje samostatné šetření z důvodu potřeby většího detailu zjišťovaných dat (např. pěstování jednotlivých plodin), a toto šetření probíhá v průběhu celého roku. V šetření ÚZEI jsou tedy zahrnuti i zemědělci, kteří sice k 31. 12. již ekologicky nehospodařili, ale v průběhu roku u nich byla provedena řádná inspekce a vyplněn dotazník. V šetření ÚZEI je tak zachycen stav ke dni kontroly a nikoli k 31. 12. daného roku.

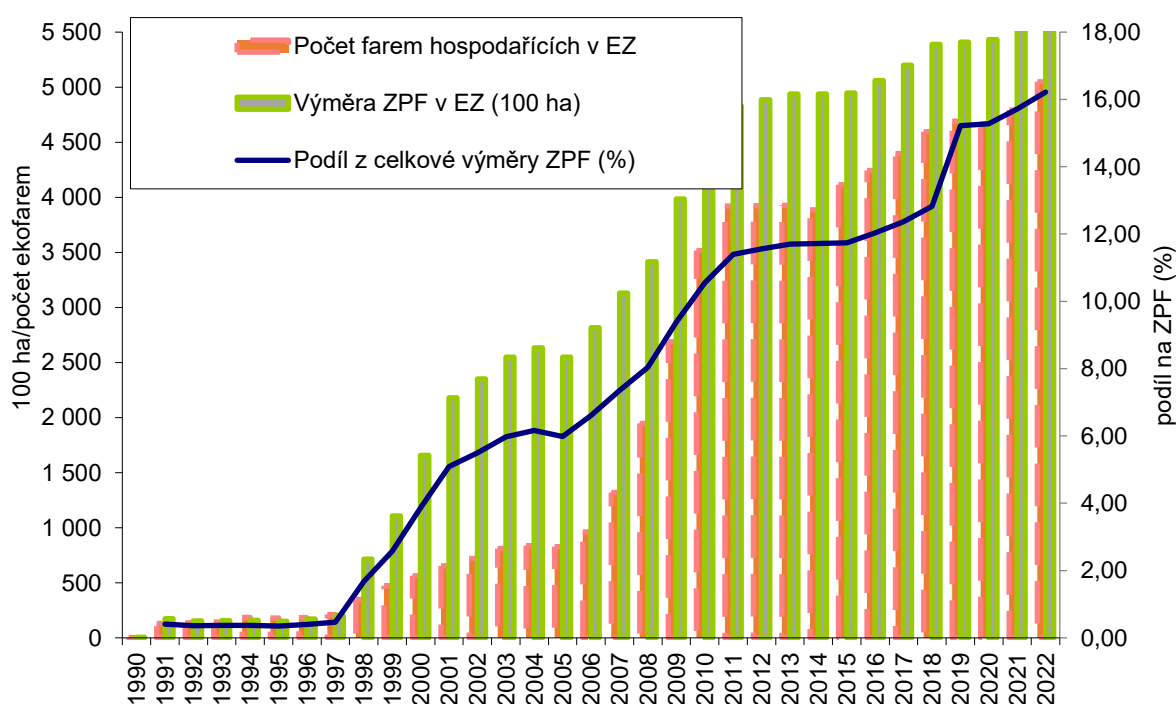
Část I. Základní statistické údaje za rok 2022

Cílem této části zprávy je prezentovat základní údaje o stavu ekologického zemědělství v ČR, tj. o počtu ekofarem a struktuře půdního fondu v EZ k 31. 12. 2022, o struktuře pěstovaných plodin, počtu chovaných hospodářských zvířat a celkové bioprodukci na ekofarmách v roce 2022.

1 Vývoj ekologického zemědělství v ČR a struktura půdního fondu

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) k 31. 12. 2022 hospodařilo ekologicky 5 050 ekofarem, a to na celkové výměře 575 464 ha, což představuje podíl 16,22 % z celkové výměry zemědělského půdního fondu v ČR v LPIS (viz Tab. 1). Počet farem narostl meziročně o 5,3 %, tj. o 256 farem.

Plochy obhospodařované ekologickými zemědělci opět vzrostly, a to o cca 17 340 ha. Jednalo se o vyšší meziroční nárůst než v předchozím roce. V Grafu 1 není nárůst ploch tak výrazný jako v předchozích letech v důsledku úpravy metodiky. Od roku 2019 se již nezapočítávají plochy, které nejsou evidovány v LPIS. Celkový vývoj počtu ekofarem, podílu z celkové výměry zemědělského půdního fondu (ZPF) a výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství v ČR od roku 1990 je znázorněn níže (viz Graf 1).

Graf 1 Vývoj celkové výměry půdního fondu v EZ, počtu farem a podílu na celkovém ZPF (1990–2022)

Pozn.: Od roku 2019 jsou do výměr ZPF v ČR i do výměr v EZ započítávány pouze plochy v rámci LPIS.

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Tab. 1 Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství ČR (1990–2022)

Rok	Počet farem hospodařících v EZ ¹⁾	Celková výměra ploch v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna výměry ploch v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1991	132	17 507	0,41	-	-
1992	135	15 371	0,36	2,3	-12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1,0
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17 022	0,40	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,9	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2001 ¹⁾	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,50	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3 920	482 927	11,40	11,5	7,7
2012	3 923	488 483	11,56	0,1	1,2
2013	3 926	493 896	11,70	0,1	1,1
2014	3 885	493 971	11,72	-1,0	0,0
2015	4 115	494 661	11,74	5,9	0,1
2016	4 243	506 070	12,03	3,1	2,3
2017	4 399	520 032	12,37	3,7	2,8
2018	4 596	538 894	12,82	4,5	3,6
2019	4 690	540 993	15,22	2,0	x
2020	4 665	543 252	15,28	-0,5	0,4
2021	4 794	558 124	15,71	2,8	2,7
2022	5 050	575 464	16,22	5,3	3,1

Pozn.: Pro výměru celkové plochy v EZ v roce 2001 existují dva odlišné oficiální údaje 218 114 ha a 217 869 ha. V roce 2019 byla upravena metodika pro výpočet celkové výměry ploch v EZ a podílu celkové výměry ZPF v ČR. Nově jsou do výměr v EZ zahrnovány pouze plochy vedené v LPIS a podíl z celkové výměry ZPF je také vztažen k celkové výměře ploch jen v rámci LPIS (včetně ploch rybníků). Z důvodu úpravy metodiky není uvedena meziroční změna (2018/2019) ploch (údaj by nedával smysl).

¹⁾ Počet farem je uveden do roku 2015 včetně poboček. Od roku 2016 je uveden počet subjektů bez poboček z důvodu sjednocení údajů s REP, kde nejsou pobočky uvedeny. Údaje o počtu hospodařících farem a celkové výměře ploch k 31. 12. 2022 byly platné k 7. 2. 2023 a mohou se lišit od údajů aktualizovaných v průběhu roku 2023.

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

S ohledem na ukončení programového období 2014–2020 již nebylo možné v roce 2022 uzavřít nový pětiletý závazek. Bylo ovšem možné neomezeně navýšit výměru již uzavřeného navazující dvouletého závazku uzavřeného v roce 2020. Dále bylo možné od roku 2022 vstoupit do navazujícího opatření ekologického zemědělství, a to formou jednoletého závazku, který začínal 1. lednem prvního roku závazku. Předchozí zařazení DPB v opatření EZ nebylo posuzováno. Souběh starých (EZ) a nových (navazujících EZ) závazků byl u jednoho žadatele možný, nikoli však na jednom DPB.

1.1 Vývoj užití půdy v ekologickém zemědělství

Z pohledu užití půdy v EZ stále dominují trvalé travní porosty (TTP), v roce 2022 s výměrou více než 457 tis. ha (viz Tab. 3) a podílem 79,4 % na celkové výměře ekologicky obhospodařované půdy, viz Tab. 2. Od roku 2004 vzrostla plocha orné půdy (OP) v EZ 5,7krát (v roce 2022 byla OP na téměř 112 tis. ha). V posledních sedmi letech podíl OP na celkové výměře půdy v EZ výrazně stoupá a v roce 2022 činil již 19,5 % (viz Tab. 2). V roce 2022 bylo dosaženo historicky nejvyššího podílu OP v rámci ploch EZ. Od roku 2004 do roku 2013 vzrostla plocha trvalých kultur téměř sedminásobně na více než 7 800 ha. V letech 2014–2016 byl zaznamenán pokles těchto ploch a v dalších letech následovalo již jen mírné navýšení a stagnace. Trvalé kultury tak zaujímají podíl kolem 1 % v rámci všech ekologicky obhospodařovaných ploch. V rámci trvalých kultur, stejně jako v předchozích letech, převažovaly ovocné sady (intenzivní a extenzivní) s 53,7 %, vinice zaujímaly 18,3 % ploch a chmelnice 0,4 %. Od roku 2015 je v rámci trvalých kultur zahrnuta také kategorie „jiná trvalá kultura“ (z velké části se jedná o krajinnotvorné sady), která tvořila 27,6 % z plochy trvalých kultur v ČR (cca 1 675 ha).

Tab. 2 Srovnání struktury půdního fondu v EZ v ČR ve vybraných letech (%)

Užití půdy	1999	2003	2005	2008	2011	2014	2017	2020	2022
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Orná půda	12,4	7,7	8,1	10,3	12,3	11,4	13,8	17,2	19,5
Trvalé travní porosty	86,7	90,9	82,3	82,4	82,4	83,5	82,3	81,6	79,4
Trvalé kultury	0,3	0,4	0,3	0,9	1,5	1,6	1,2	1,1	1,1
Ostatní plochy	0,5	1,1	9,2	6,4	3,8	3,5	2,8	0,0	0,1
Celková plocha¹⁾	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí součet celkové plochy vždy dávat 100 %

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Tab. 3 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR (2000–2022)

Užití půdy	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Orná půda	15 295	19 164	19 536	19 637	19 694	20 766	23 479	29 505	35 178	44 906	54 717	59 281
Trvalé travní porosty	149 705	195 633	211 924	231 683	235 379	209 956	232 190	257 899	281 596	329 232	369 057	398 061
Trvalé kultury	462	963	898	928	1 170	820	1 196	1 870	3 105	4 331	5 939	7 429
Ostatní plochy	237	2 354	2 778	2 747	7 056	23 440	24 671	23 616	21 753	19 937	18 054	18 157
Celková plocha	165 699	218 114	235 136	254 995	263 299	254 982	281 536	312 890	341 632	398 406	447 767	482 927
Užití půdy	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Meziroční změna 2022/21 (%)
Orná půda	58 625	56 286	56 395	64 529	66 386	71 515	81 170	90 530	93 701	102 800	111 966	8,92
Trvalé travní porosty	404 950	412 158	412 644	407 448	418 255	427 717	435 695	443 985	443 262	448 703	457 015	1,85
Trvalé kultury	7 693	7 837	7 774	6 839	6 149	6 205	6 195	6 265	6 070	6 260	6 069	-3,05
Ostatní plochy ¹⁾	17 215	17 615	17 159	15 845	15 280	14 595	15 833	214	218	361	414	14,71
Celková plocha	488 483	493 896	493 972	494 661	506 070	520 032	538 893	540 994	543 252	558 124	575 464	3,11

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování jednotlivých typů kultur vychází součet celkové plochy mírně odlišně než v jiných tabulkách.

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku)

1.2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v roce 2022

Celková výměra plochy v EZ evidované v LPIS meziročně opět vzrostla, a to o téměř 17,3 tis. ha, tedy o 3,1 %. Navýšila se opět i výměra orné půdy, a to o 9,1 tis. ha (nárůst o 8,9 %). I u trvalých travních porostů došlo k nárůstu výměry, a to o více než 8,3 tis. ha (o 1,9 %), viz Tab. 3. Plocha trvalých kultur již delší dobu spíše stagnuje nebo jsou zaznamenávány menší poklesy výměry. V roce 2022 došlo meziročně ke snížení ploch trvalých kultur o 191 ha (tj. o 3,0 %). Je třeba zmínit, že v rámci trvalých kultur je od roku 2015 kromě sadů (intenzivních a extenzivních), vinic a chmelnic rozlišována ještě jiná trvalá kultura, která zahrnuje mimo jiné zejména krajinnotvorné sady, u kterých není základním účelem produkce ovoce, ale zachování odrůdové rozmanitosti a krajinného rázu (více než 1,6 tis. ha). Výměra intenzivních a ostatních ovocných sadů v rámci trvalých kultur meziročně poklesla o téměř 302 ha (tj. o 8,5 %). Plochy vinic narostly o 2,6 % (tj. o 27,8 ha). Struktura půdního fondu v EZ dle LPIS v roce 2022 je znázorněna v Tab. 4. Plochy v přechodném období tvořily 8,9 % celkové výměry.

Tab. 4 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství v LPIS k 31. 12. 2022

Plochy	Výměra v PO (ha)	Výměra v EZ (ha)	Výměra celkem (ha)
Výměra ploch v EZ celkem	51 164,22	524 299,37	575 463,59
Trvalý travní porost	30 815,34	426 200,01	457 015,35
Orná půda	19 567,86	92 397,69	111 965,55
z toho: standartní orná půda	17 636,60	87 183,59	104 820,19
travní porost (G)	1 880,93	5 176,87	7 057,80
úhor	50,33	37,23	87,56
Trvalá kultura	659,42	5 409,25	6 068,67
z toho: ovocný sad (intenzivní a ostatní)	247,90	3 009,86	3 257,76
vinice	202,38	908,41	1 110,79
chmelnice	11,46	13,59	25,05
jiná trvalá kultura (krajinnotvorný sad)	197,68	1 477,39	1 675,07
Ostatní plocha ¹⁾	121,60	292,42	414,02

¹⁾ Školka, porost RRD (rychle rostoucí dřeviny), zalesněná půda, mimoprodukční plochy, jiná kultura a rybníky. V rámci evidence LPIS je školka a porost RRD evidován v kategorii trvalé kultury. S ohledem na zanedbatelné plochy jsou ale v této tabulce zahrnuty do ploch ostatních; školka (5,60 ha), porost RRD (54,14 ha). Plocha rybníků činila 3,41 ha.

Zdroj: REP, zpracoval ÚZEI

1.3 Velikostní struktura ekofarem

Česká republika patří k zemím s největší průměrnou velikostí zemědělských podniků, v konvenčním i ekologickém zemědělství. V rámci EU má ČR po Slovensku (311 ha) druhou největší průměrnou velikost ekofarem (116 ha v roce 2022). Výměru nad 100 ha udává ještě Estonsko, Švédsko

a Litva. Průměr EU činí 58 ha. Pro porovnání je výměra průměrné ekofarmy v ČR větší než průměrná výměra farmy konvenční (cca 82,2 ha v roce 2022)³.

Z pohledu velikostní struktury ekologicky hospodařících podniků se dlouhodobě pohybuje nejčastější rozloha ekofarem v rozmezí 10–50 ha, podíl této kategorie meziročně mírně poklesl a činil 38,5 %, viz Tab. 5. Meziročně došlo u některých kategorií farem ke snížení ploch, u jiných naopak k jejich celkovému navýšení. K největšímu celkovému snížení ploch došlo u kategorie farem 1000 až <2000 ha, a to o 4 %. Z tabulky níže také vyplývá, že čtvrtina farem (nad 100 ha) obhospodařuje 78 % ploch v EZ, resp. více než 5 % farem (nad 500 ha) obhospodařuje 38 % ploch v EZ.

Tab. 5 Velikostní struktura ekofarem v roce 2021 a 2022

Velikostní skupiny farem dle výměry (ha)	2021				2022				Meziroční změna 2022/21	
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet	Plocha
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(%)	(%)
0 až < 5	398	8,3	932	0,2	434	8,6	997	0,2	9,0	7,0
5 až < 10	383	8,0	2 879	0,5	395	7,8	3 005	0,5	3,1	4,4
10 až < 50	1 903	39,7	51 491	9,2	1 945	38,5	52 550	9,1	2,2	2,1
50 až < 100	891	18,6	63 762	11,4	979	19,4	70 124	12,2	9,9	10,0
100 až < 500	959	20,0	212 506	38,1	1 043	20,7	228 226	39,7	8,8	7,4
500 až < 1000	200	4,2	138 364	24,8	196	3,9	135 482	23,5	-2,0	-2,1
1000 až < 2000	58	1,2	78 606	14,1	56	1,1	75 470	13,1	-3,4	-4,0
2000 a více	2	0,0	9 583	1,7	2	0,0	9 610	1,7	0,0	0,3
Celkem	4 794	100,0	558 124	100,0	5 050	100,0	575 464	100,0	5,3	3,1

Zdroj: REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); vlastní výpočty ÚZEI

Z hlediska počtu farem a rozložení orné půdy (OP), trvalých travních porostů (TTP) a trvalých kultur na ekofarmách je patrné, že plochy OP byly nejčastěji obhospodařovány v rozloze do 5 ha a dále také v rozmezí 10–50 ha (viz Tab. 6). Podobně tomu bylo také u trvalých kultur, kde z celkových 1 052 ekofarem s trvalou kulturou jich hospodařilo 75,1 % (790 ekofarem) na ploše do 5 ha. U TTP dominovala rozloha 10–50 ha (41,2 % ekofarem) následovaná rozlohou 100–500 ha (18,8 %). Společně tyto kategorie tvořily více než 60 % všech farem s TTP.

Z hlediska meziroční změny počtu farem došlo k nárůstu počtu farem na orné půdě, trvalých travních porostech i na trvalých kulturách. Na orné půdě narostl počet o celkem 192 farem, což je větší nárůst než v roce 2021. K významnějšímu nárůstu došlo u kategorie 10–50 ha, do 5 ha a 100–500 ha. U TTP byl zaznamenán meziroční nárůst o 238 farem, nejvyšší navýšení měla kategorie farem 50–100 ha TTP (nárůst o 85 farem). Naopak snížení počtu farem proběhlo u kategorie 500–1000 ha (pokles o 5 farem) a u kategorie 1000–2000 a více ha TTP (pokles o 3 farmy). U trvalých kultur vzrostl počet farem o 46, nejvíce v kategorii do 5 ha (o 43 farem více).

³ Zpráva o stavu zemědělství 2022, Tab. 6.1/01 Podnikatelská struktura fyz. a práv. osob v zemědělství.

Z pohledu výměry bylo nejvíce ploch OP obhospodařováno v kategorii 100–500 ha (téměř 41 %) a v kategorii 500–1 000 ha (18,2 %), u TTP v kategoriích 100–500 ha a 500–1 000 ha (dohromady 64 %) a u trvalých kultur v kategorii 10–50 ha (více než 43 % ploch). K nejvyššímu meziročnímu absolutnímu nárůstu ploch došlo v rámci OP u kategorie 100–500 ha (nárůst o bezmála 5 000 ha). K nejvýraznějšímu navýšení ploch TTP došlo u farem v kategorii 100–500 ha (nárůst o více než 8 600 ha) a naopak se plochy TTP nejzásadněji snížily u kategorie 1 000–2 000 ha a 500–1 000 ha (dohromady o cca 7 665 ha). U trvalých kultur byl u kategorií do 5 ha a 5–10 ha zaznamenán nárůst ploch (dohromady o cca 79 ha). Naopak u kategorií 10–50 ha, 50–100 ha a 100–500 ha byl zaznamenán pokles dohromady o téměř 270 ha.

Tab. 6 Velikostní rozložení výměr OP, TTP a trvalých kultur na ekofarmách v roce 2022

Velikostní rozložení výměr OP, TTP a trvalých kultur (ha)	OP				TTP				Trvalé kultury			
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet		Plocha	
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)
>0 až <5	865	33,7	1 713	1,5	415	9,2	933	0,2	790	75,1	1 102	18,2
5 až <10	406	15,8	2 988	2,7	368	8,2	2 739	0,6	122	11,6	883	14,6
10 až <50	841	32,8	19 586	17,5	1 850	41,2	48 898	10,7	121	11,5	2 613	43,1
50 až <100	199	7,8	14 463	12,9	824	18,4	58 929	12,9	15	1,4	1 001	16,5
100 až <500	217	8,5	45 655	40,8	842	18,8	186 901	40,9	4	0,4	470	7,7
500 až <1 000	30	1,2	20 361	18,2	154	3,4	105 775	23,1	0	0,0	0	0,0
1 000 až <2 000	6	0,2	7 199	6,4	35	0,8	46 345	10,1	0	0,0	0	0,0
2 000 a více	0	0,0	0	0,0	1	0,0	6 495	1,4	0	0,0	0	0,0
Celkem	2 564	100,0	111 966	100,0	4 489	100,0	457 015	100,0	1 052	100,0	6 069	100,0

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022); vlastní výpočty ÚZEI

1.4 Ekofarmy z pohledu regionálního rozmístění

Hlavními oblastmi EZ jsou tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti ČR. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nachází v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje (viz Tab. 7). Z hlediska výměry EZ je dlouhodobě nejvýznamnější oblastí Jihočeský kraj. Ve výše uvedených pěti krajích se nacházelo téměř 60 % ploch v EZ. Kraj Karlovarský vykazuje také dlouhodobě prvenství v nejvyšší průměrné velikosti ekofaremu – v roce 2022 byla průměrná velikost ekofarmy v tomto kraji 221 ha. Hned za ním následuje kraj Ústecký (152 ha) a Olomoucký (136 ha). Naopak farmy s nejnižší průměrnou výměrou (vyjma Hl. m. Prahy) se nacházejí v kraji Vysočina, ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

V počtu ekologických farem je dlouhodobě na předním místě kraj Jihočeský (733 ekofaremu) následovaný stejně jako v předchozím roce krajem Plzeňským (606 ekofaremu), Moravskoslezským (448 ekofaremu) a Zlínským (411 ekofaremu).

Počty farem napříč všemi kraji stoupaly. K nejvyššímu absolutnímu nárůstu došlo ve Středočeském kraji (o 39 farem více), v Jihočeském kraji (o 38 farem více) a v kraji Vysočina, kde přibýlo 29 farem. V případě meziroční změny ploch v jednotlivých krajích došlo ve všech případech k jejich navýšení. Absolutní nárůst ploch byl nejvyšší v kraji Jihočeském (o více než 3 500 ha). Regionální rozmístění ekofaremu a jejich obhospodařovaných ploch v rámci jednotlivých krajů ČR je uvedeno v Tab. 7. Ekologicky obhospodařované plochy byly přiřazeny k jednotlivým krajům dle

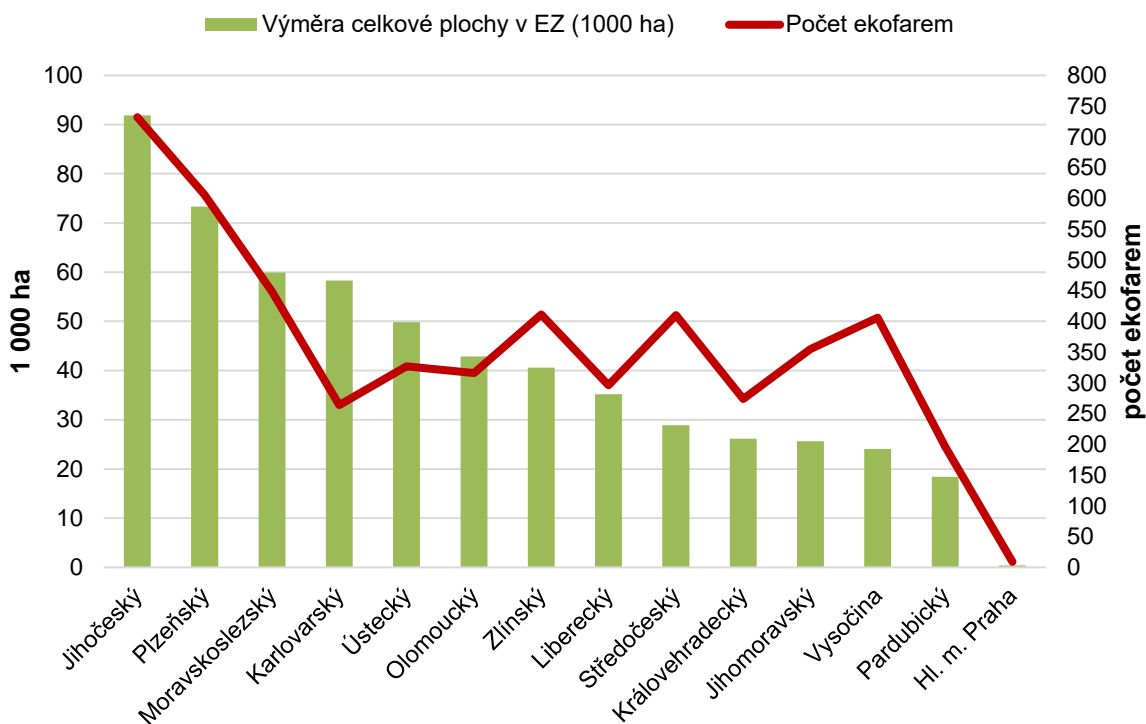
skutečné lokality hospodaření. Celková výměra ploch ekologického zemědělství v jednotlivých krajích ČR a počet ekofareem je uveden v Grafu 2.

Tab. 7 Počet ekofareem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2022

Kraj ¹⁾	Počet ekofareem	Výměra celkové plochy v EZ		Z toho v přechodném období		Průměrná výměra ekofarmy (ha)
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	
Jihočeský	733	91 871,5	16,0	10 683,0	11,6	126
Plzeňský	606	73 319,0	12,7	6 058,7	8,3	121
Moravskoslezský	448	59 912,3	10,4	2 988,3	5,0	134
Karlovarský	264	58 323,4	10,1	2 543,1	4,4	221
Ústecký	327	49 845,5	8,7	4 560,6	9,1	152
Olomoucký	316	42 865,4	7,4	2 355,2	5,5	136
Zlínský	411	40 622,9	7,1	2 943,7	7,2	99
Liberecký	296	35 167,7	6,1	2 050,2	5,8	119
Středočeský	410	28 916,7	5,0	6 054,4	20,9	71
Královehradecký	274	26 120,2	4,5	2 245,4	8,6	95
Jihomoravský	355	25 619,1	4,5	2 571,3	10,0	72
Vysočina	406	24 067,7	4,2	3 364,1	14,0	59
Pardubický	196	18 399,3	3,2	2 380,6	12,9	94
Hl. m. Praha	8	413,1	0,1	365,8	88,5	46
Celkem	5 050	575 463,6	100,0	51 164,2	8,9	114

¹⁾Kraje jsou seřazeny dle výměry celkové plochy v EZ evidované v LPIS. Farmy jsou ke krajům přiřazeny dle nejvyšší výměry zaznamenané v REP (z evidence v LPIS). Pokud farma hospodaří na zemědělské půdě ve třech krajích, je přiřazena ke kraji, kde se nachází největší výměra obhospodařovaných ploch.

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022); vlastní výpočty ÚZEI

Graf 2 Počet ekofaremy a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2022

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022); vlastní výpočty ÚZEI

Seřadíme-li kraje dle podílu výměry ekologických ploch na celkovém půdním fondu ČR (viz Tab. 8), získáme odlišné pořadí než v Tab. 7. V roce 2022 byl celorepublikový průměr podílu výměry EZ (tj. 16,2 %; viz Tab. 1) stejně jako v předchozích letech překročen v osmi krajích, přičemž vysoce nad tímto průměrem s více než 57 % vedl Karlovarský kraj, následoval kraj Liberecký (34 %), Moravskoslezský (téměř 28 %) a Zlínský (přes 27 %).

V rámci jednotlivých kategorií užití půdy (orná půda, travní porosty a trvalé kultury) dominoval opět Karlovarský kraj, kde se nacházelo v ekologickém režimu téměř 19 % ploch orné půdy. Stejný kraj měl také nejvyšší podíl trvalých travních porostů (téměř 80 %). Více než 50 % ploch TTP v ekologickém režimu mělo pak ještě dalších pět krajů – Ústecký, Zlínský, Olomoucký, Moravskoslezský a Liberecký (viz Tab. 8). Největší podíl trvalých kultur v EZ na jejich celkové výměře se nacházel v kraji Vysočina (téměř 59 %) a dále v kraji Moravskoslezském (58 %). Z pohledu absolutních hodnot byla největší rozloha ekologicky obhospodařovaných TTP v kraji Jihočeském (80,2 tis. ha), u orné půdy v kraji Plzeňském (20,1 tis. ha) a Jihomoravském (přes 18,3 tis. ha) a u trvalých kultur šlo o nejvyšší výměry v kraji Jihomoravském (téměř 1,9 tis. ha), kde se jednalo zejména o plochy vinic.

Z celorepublikového pohledu dosáhl v roce 2022 podíl veškerých ploch v EZ na celkovém zem. půd. fondu v ČR 16,2 % (dle LPIS). V Tab. 8 jsou rozděleny v rámci krajů pouze plochy evidované v registru LPIS a je zde zahrnuta i velmi nepatrná výměra rybníků (cca 3,4 ha). Ekologickými zemědělci bylo v ČR v roce 2022 obhospodařováno 45,4 % trvalých travních porostů, 4,5 % orné půdy a 15,4 % ploch trvalých kultur.

Tab. 8 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2022

Kraj ¹⁾	Výměra ploch v EZ (ha)	Z toho výměra (ha):			Zemědělský půdní fond ČR dle LPIS (ha)	Podíl ploch v EZ na celkové výměře dané kategorie užití půdy v ČR (%)			
		OP	TTP	Trvalá kultura		ZPF	OP	TTP	Trvalá kultura
Karlovarský	58 323	6 705	51 527	36	101 077	57,7	18,6	79,6	22,3
Liberecký	35 168	2 545	32 245	314	102 205	34,4	6,6	51,9	28,9
Moravskoslezský	59 912	6 416	52 949	524	215 532	27,8	5,2	58,8	58,2
Zlínský	40 623	6 486	33 213	879	148 487	27,4	7,1	60,8	34,0
Ústecký	49 845	6 237	42 878	681	222 450	22,4	4,1	66,5	14,0
Plzeňský	73 319	20 134	52 946	214	328 513	22,3	9,9	43,4	31,9
Jihočeský	91 872	11 457	80 174	221	427 535	21,5	4,6	44,9	20,9
Olomoucký	42 865	4 466	38 166	215	243 588	17,6	2,5	60,0	10,6
Královéhradecký	26 120	3 046	22 832	238	236 036	11,1	1,9	33,2	12,2
Pardubický	18 399	4 635	13 653	95	232 318	7,9	2,6	24,4	17,7
Jihomoravský	25 619	18 349	5 375	1 888	363 357	7,1	5,7	22,3	10,5
Vysočina	24 068	9 883	14 027	153	360 053	6,7	3,6	16,9	58,9
Středočeský	28 917	11 225	17 010	600	556 261	5,2	2,4	23,1	11,4
Hl. m. Praha	413	380	22	11	10 834	3,8	3,7	3,4	25,0
Celkem	575 464	111 966	457 015	6 069	3 548 245	16,2	4,5	45,4	15,4

¹⁾ Kraje jsou seřazeny dle podílu výměry celkové půdy v EZ na celkové zemědělské půdě ČR.

Zdroj: REP a LPIS (údaje k 31. 12. 2022); vlastní výpočty ÚZEI

2 Rostlinná výroba a produkce na ekologických farmách

Údaje uvedené v této kapitole o rostlinné výrobě byly získány od 4 842 dotazovaných zemědělců a vycházejí z přímého šetření prováděného ÚZEI prostřednictvím kontrolních organizací.

Struktura ploch plodin

Hlavními plodinami na orné půdě byly obdobně jako v předchozích letech obiloviny (45,0 %) a pícniny (40,3 %) viz Tab. 15; Graf 3. V rámci pícnin dominují v EZ víceleté pícniny, jako jsou jetelotrávy, dočasné travní porosty nebo vojtěška (92,8 %). Obiloviny nadále zabírají významnou část půdy v EZ, meziroční nárůst ploch činí 10,4 %. Stejně jako v předchozích letech byly nejčastěji pěstovanými obilovinami pšenice obecná (29,4 %) a oves (21,1 %). Tyto dvě plodiny společně zaujímaly více než 50 % celkové plochy obilovin v EZ. Dalšími významnými obilovinami byly špalda (17,4 %), tritikále (9,6 %) a ječmen (8,8 %). Oproti minulému roku došlo k nárůstu výměry u žita (o 77,1 %), pšenice obecné (o 20,3 %), pšenice tvrdé (o 19,0 %) a špaldy (o 11,8 %). Plochy pohanky vzrostly o 65,6 %, kukuřice na zrno o 11,1 %, ječmene o 3,4 % a plochy ostatních obilovin na zrno o necelých 100 ha, tzn. 175 %. Naopak k meziročnímu poklesu došlo u ovsa (o 8,3 %), tritikále (o 1,8 %) a prosa (o 54,1 %). Obdobně jako v předchozím roce došlo v roce 2022 ke zvýšení výměry ploch také u luskovin na zrno (nárůst o 28,5 %). V rámci luskovin dominovalo, stejně jako v letech 2018 až 2021, pěstování hrachu (40,2 %). Dalšími významnými druhy byla sója (16,6 %), peluška (16,1 %), bob (8,9 %) a lupina (8,7 %). Meziročně vzrostla plocha v rámci luskovin na zrno u všech zmíněných druhů, a to u bobu o 120,2 %, u sóji o 108,9 %, u pelušky o 13,2 %, u lupiny o 7,9 % a u hrachu o 4,1 %. Plocha technických plodin se meziročně zvýšila o 7,0 %. K nárůstu ploch došlo u olejnin (o 2 %, resp. 68 ha), u aromatických, léčivých rostlin a koření (o 13,9 %, resp. 304 ha) a u ostatních technických plodin (o 69,3 % resp. 30 ha). V rámci olejnin došlo ke zvýšení ploch zejména u tykve olejné (o 379 ha), sóji (o 92 ha) a hořčice (o 70 ha). Naopak došlo k poklesu ploch u řepky a řepice (o 419 ha), slunečnice (o 72 ha), máku (o 38 ha) a lnu (o 16 ha). Stejně jako v předchozím roce se zvýšila plocha orné půdy, na níž bylo pěstováno osivo a sadba (o 1,4 %), viz Tab. 12. Pěstování okopanin (viz Tab. 9) a zeleniny (viz Tab. 11) zůstává trvale na nízké úrovni. Plocha okopanin klesla oproti minulému roku o 24,9 % a okopaniny tak byly pěstovány na 0,3 % ploch orné půdy. Dominovaly opět brambory (84,7 % ploch okopanin) s meziročním poklesem ploch o 25,4 %. K meziročnímu nárůstu ploch došlo tentokrát u cukrové řepy (o 10,9 %). Zelenina se pěstovala na 0,4 % orné půdy a v porovnání s rokem 2021 došlo ke zvýšení ploch zeleniny o 56,5 %, resp. o 145 ha. Největší podíl ploch v rámci zeleniny byl zjištěn u kořenové a hlízové zeleniny (46,2 %) a u zeleniny plodové (38,9 %). U kořenové zeleniny zaujímala největší podíl z ploch ostatní kořenová a hlízová zelenina (především ředkvičky, ředkev a řepa salátová) (38 %) a cibule a šalotka (24,1 %). U plodové zeleniny převažovala tykev (včetně patisonů a cuket), která tvořila 85,3 % ploch plodové zeleniny.

Plocha TK (trvalých kultur) dle šetření u zemědělců zůstala téměř na stejné úrovni jako v posledních letech a byla tvořena převážně ovocnými sady (73,9 %), kde největší podíl zaujímaly jádroviny a peckoviny (86,8 %). V rámci této kategorie tvořily největší plochy jabloně (44,8 %), švestky (27,3 %), třešně/višně (11,0 %) a také hrušky s 8,5% podílem. V rámci ořechů, které tvoří 3,0 % ploch ovocných sadů, dominoval vlašský ořech. Z bobulovin, které zaujímají 7,1 % ploch ovocných sadů, byl nejvíce zastoupen černý a červený rybíz. Vínice zabíraly výměru 12,5 % z trvalých kultur a plocha chmelnic byla i nadále zanedbatelná (viz Tab. 14).

Celková plocha TTP (louky a pastviny) v roce 2022 vzrostla o 10 428 ha, tj. o 2,3 %, na 455 453 ha (viz Tab. 13).

Produkce plodin

Objem odhadované ekologické rostlinné produkce (tj. produkce pouze z ploch již v ekologickém režimu) v roce 2022 dosáhl 1 975,8 tis. tun (nárůst o 206,6 tis. tun, tj. o 11,7 % proti roku 2021), z toho však produkce píce z TTP (přepočtená na seno) tvořila 86,0 % (tj. 1 698,8 tis. tun sena) a dalších 6,7 % (tj. 132,3 tis. tun sena) tvořila produkce z píce na OP. Celková produkce z orné půdy činila 268,8 tis. tun (13,6% podíl), z toho 43,7 % tvořila produkce obilovin (117,4 tis. tun) a 49,2 % produkce píce na orné půdě (objem v seně). V rámci obilovin dosáhly největší objem produkce pšenice (29,7 %), oves (21,3 %), špalda (19,6 %) a tritikále (9,9 %).

U trvalých kultur klesla celková produkce na 8,2 tis. tun (meziroční snížení o 9,9 %), viz Tab. 14. Z tohoto množství připadá 76,7 % produkce na ovocné sady a na vinice 23,0 %. V rámci ovocných sadů celkem dosáhly největšího objemu produkce jabloně (60,3 %), následovaly švestky (19,8 %), hrušně (5,9 %), třešně/višně (4,8 %) a meruňky (3,4 %). Průměrný hektarový výnos u ovocných sadů činil 1,78 t/ha.

Objem ekologické produkce na orné půdě se meziročně snížil o 2,6 %. Podíl produkce z orné půdy na celkové ekologické rostlinné produkci tak činil 13,6 %. Ke zdatnému meziročnímu nárůstu produkce došlo u LAKR o 69,1 %, u ostatních technických plodin o 40,1 %, u luskovin na zrno o 6,3 %, obilovin o 4,5 % a zeleniny o 3,6 %. Pokles produkce byl naopak zaznamenán u okopanin o 16,3 % a olejnin o 11,7 %.

Srovnání osevních ploch a produkce v EZ na úrovni celé ČR

Z pohledu podílu hlavních kategorií ekologicky pěstovaných plodin na OP na jejich celkové výměře v ČR dosahují nejvyšší podíl stejně jako v roce 2021 LAKR (léčivé, aromatické a kořeninové rostliny), a to 34,2 %, luskoviny na zrno (14,2 %) a píce na OP (8,9 %), viz Tab. 15. Z obilovin byl nejvyšší podíl zaznamenán u ovsa (21,8 %), žita (12,4 %) a tritikále (11,1 %).

Z pohledu podílu bioprodukce na celkové produkci v ČR⁴ nedošlo proti loňskému roku k žádným změnám v pořadí. Přední pozici zaujímaly LAKR s 18,1% podílem a luskoviny na zrno s 7,4% podílem. Produkce obilovin v EZ tvořila 1,4 % z celkové sklizně obilovin v ČR. Při srovnání produkce jednotlivých plodin, pak vyšší než 5% podíl na jejich celkové sklizni v ČR dosahovala lupina na zrno (40,9 %), dále kmín (16,3 %), oves (14,9 %), hořčice (5,9 %), žito (5,6 %) a tritikále (5,6 %). Z pohledu porovnání hektarového výnosu v EZ a v celé ČR se v roce 2022 pohybovaly výnosy obilovin v EZ v rozmezí cca 50–80 % výnosu konvenčního, hektarový výnos u luskovin na zrno kolem 64 %, brambor 49 %, u olejnin 39 % a u píce 41 % konvenčního výnosu.

V Tab. 15 jsou u některých plodin v ekologickém zemědělství uváděny téměř shodné nebo i vyšší hodnoty hektarového výnosu proti konvenčním výnosům (lupina, hořčice). Jedná se však pouze o odhady plánů, které mohou být zemědělci nadhodnoceny a tím zkreslovat uváděné hodnoty. Skutečná produkce v EZ bude známa až po kontrole provedené na farmách v následujícím roce.

---

⁴ V tabulce 15 je zohledněna pouze produkce z certifikovaných ploch, tzn. není zde zahrnuta produkce z ploch v přechodném období.

Tab. 9 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – obiloviny, luskoviny, okopaniny

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
OP celkem	1 992	19 424,68	84 211,12	103 635,80	268 821,42	3,19
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	904	6 969,00	39 689,11	46 658,11	117 425,53	2,96
Pšenice obecná	498	2 326,24	11 411,07	13 737,31	34 852,14	3,05
Špalda	199	382,98	7 723,81	8 106,79	22 973,86	2,97
Pšenice tvrdá	11	11,76	190,50	202,26	543,80	2,85
Žito	140	440,08	2 559,02	2 999,10	7 198,15	2,81
Ječmen	220	1 244,47	2 864,12	4 108,59	7 918,08	2,76
Oves	447	1 231,77	8 594,18	9 825,95	24 969,84	2,91
Tritikále	195	667,45	3 822,40	4 489,85	11 621,96	3,04
Kukuřice na zrno	32	467,24	900,05	1 367,29	4 486,57	4,98
Pohanka	73	104,37	1 444,68	1 549,05	2 493,93	1,73
Proso	8	6,93	113,43	120,36	253,20	2,23
Ostatní obiloviny na zrno	6	85,71	65,85	151,56	114,00	1,73
Luskoviny na zrno celkem (suché luskoviny)	204	1 156,28	5 311,90	6 468,18	9 232,83	1,74
Hrách	101	380,38	2 221,54	2 601,92	3 840,80	1,73
Bob	22	62,27	513,03	575,30	933,10	1,82
Lupina	19	2,69	562,03	564,72	1 067,66	1,90
Sója	20	585,55	486,07	1 071,62	758,42	1,56
Peluška	57	99,37	941,74	1 041,11	1 858,42	1,97
Fazole	1	0,00	0,15	0,15	0,25	1,67
Ostatní luskoviny	24	26,02	587,34	613,36	774,18	1,32
Okopaniny celkem	244	77,51	284,11	361,62	3 567,11	12,56
Brambory (včetně raných a sadbových brambor)	241	66,10	240,14	306,24	3 533,78	14,72
Cukrová řepa (včetně sadby)	0	8,25	0,00	8,25	0,00	0,00
Ostatní krmné okopaniny a brukvovité (bez osiv)	9	3,16	43,97	47,13	33,33	0,76

¹⁾ Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾ Z důvodu odlišné metodiky se údaj za ornou půdu celkem liší od údajů vykazovaných pro EUROSTAT

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nekoresponduje údaj celkem s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023; data od 4 842 subjektů

Tab. 10 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – technické plodiny

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Technické plodiny celkem	221	1 713,35	4 419,05	6 132,40	4 120,51	0,93
Olejniny	117	1 021,49	2 545,08	3 566,57	3 046,05	1,20
Slunečnice	15	200,98	590,96	791,94	1 117,33	1,89
Sója	5	0,00	158,16	158,16	280,50	1,77
Řepka a řepice	9	265,14	224,59	489,73	377,44	1,68
Mák	5	4,68	40,31	44,99	35,11	0,87
Hořčice	72	181,83	755,02	936,85	724,39	0,96
Tykev olejná	24	364,63	629,92	994,55	350,70	0,56
Len	3	0,00	36,94	36,94	29,50	0,80
Ostatní olejniny	7	4,23	109,18	113,41	131,08	1,20
Aromatické, léčivé rostliny a koření (LAKR)	111	681,07	1 811,01	2 492,08	1 020,21	0,56
z toho: ostropestřec	23	156,94	854,89	1 011,83	481,32	0,56
kmín	39	467,60	736,87	1204,47	363,80	0,30
ostatní LAKR	56	56,53	219,25	275,78	175,09	0,80
Ostatní technické plodiny	13	10,79	62,96	73,75	54,25	0,86

¹⁾ Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023; data od 4 842 subjektů

Tab. 11 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – zelenina a jahody

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Čerstvá zelenina, melouny, jahody	116	134,96	266,01	400,97	1 443,89	5,43
Košťáloviny/brukvovité	29	22,75	7,88	30,63	26,53	3,37
Kvěťák a brokolice	14	4,02	1,57	5,59	4,39	2,80
Kapusta	17	2,27	1,92	4,19	6,27	3,27
Hlávkové zelí	26	15,60	3,52	19,12	13,90	3,95
Ostatní košťáloviny / brukvovité	9	0,86	0,87	1,73	1,97	2,26
Listová/stonková zelenina	25	1,67	3,78	5,45	8,26	2,19
Pór	12	0,22	0,36	0,58	2,83	7,86
Salát	15	0,64	1,04	1,68	1,82	1,75
Špenát	13	0,80	1,37	2,17	2,05	1,50
Ostatní listová / stonková	15	0,01	1,01	1,02	1,56	1,54
Plodová zelenina	70	46,65	109,28	155,93	374,48	3,43
Rajče	40	0,12	4,44	4,56	13,28	2,99
Paprika	28	0,10	2,64	2,74	5,71	2,16
Okurek	26	0,40	3,90	4,30	13,14	3,37
Dýně, patizon, cuketa aj.	56	37,53	95,54	133,07	337,00	3,53
Ostatní plodová	11	8,50	2,76	11,26	5,35	1,94
Kořenová a hlízová zelenina	84	62,63	122,70	185,33	999,78	8,15
Mrkev	45	5,95	36,44	42,39	783,87	21,51
Petržel	31	4,63	9,07	13,70	24,55	2,71
Česnek	44	1,73	8,99	10,72	17,69	1,97
Cibule a šalotka	53	5,44	39,26	44,70	119,44	3,04
Celer bulvový	23	0,60	2,86	3,46	11,12	3,89
Ostatní kořenová / hlízová	28	44,28	26,09	70,37	43,11	1,65
Luskoviny	20	0,33	5,14	5,47	3,42	0,67
Hrášek	12	0,33	2,22	2,55	1,42	0,64
Fazole a zelená fazolka	15	0,00	0,98	0,98	2,00	2,04
Ostatní luskoviny	1	0,00	1,94	1,94	0,00	0,00
Ostatní zelenina	9	0,02	10,44	10,46	7,00	0,67
Jahody	21	0,91	6,79	7,70	24,42	3,60

¹⁾Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nekoresponduje údaj celkem s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023; data od 4 842 subjektů

Tab. 12 Struktura, produkce a výnos plodin na orné půdě v roce 2022 – píceiny a další plodiny

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy ²⁾
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Píceiny na OP (píce v seně)	1 678	8 882,48	32 870,01	41 752,49	132 330,00	4,03
Jednoleté pícniny – v seně	160	607,14	2 387,58	2 994,72	9 999,96	4,19
Kukuřice na zeleno (na siláž)	19	206,82	335,85	542,67	1 672,00	4,98
Ostatní jednoleté pícniny – v seně	142	400,32	2 051,73	2 452,05	8 327,96	4,06
Víceleté pícniny – v seně	1 627	8 275,34	30 482,43	38 757,77	122 330,04	4,01
z toho: vojtěška	383	1 475,33	7 006,30	8 481,63	29 995,81	4,28
Další plodiny na OP	48	285,94	1 054,05	1 339,99	694,19	0,66
z toho: květiny a okrasné rostliny	8	3,42	2,63	6,05	2,32	0,88
OP na osivo a sadbu	32	223,25	991,90	1 215,15	675,33	0,68
Půda ladem (součást osevního postupu)	71	185,07	225,47	410,54	0,00	0,00
Další plochy na OP (blíže nezařazeno)*	27	20,09	91,39	111,48	2,36	0,03
Houby	2	0,00	0,02	0,02	5,00	250,00

¹⁾Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾Výnos píce je u pícnin uveden v seně.

* mimoprodukční plochy a jiné drobné plochy, které nelze jednoznačně zařadit

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022; data od 4 842 subjektů

Tab. 13 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2022 – trvalé travní porosty

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy ²⁾
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Louky a pastviny (píce v seně)	3 954	29 854,89	425 598,38	455 453,27	1 698 784,59	3,99

¹⁾Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾Výnos píce je uveden v seně.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023; data od 4 842 subjektů

Tab. 14 Struktura, produkce a výnos plodin v roce 2022 – trvalé kultury

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologický režim – plocha skutečně produkční	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Trvalé kultury	796	548,91	4 757,84	5 306,75	4 665,01	8 156,23	1,75
Ovocné sady	582	306,28	3 612,89	3 919,17	3 523,26	6 259,22	1,78
Jádrovina a peckoviny	559	288,05	3 112,74	3 400,79	3 023,98	5 927,64	1,96
Jabloně	436	111,78	1 411,70	1 523,48	1 390,42	3 776,89	2,72
Hrušně	201	8,15	280,71	288,86	277,02	366,55	1,32
Meruňky	84	14,11	252,60	266,71	226,46	209,84	0,93
Nektarinky	2	0,40	1,82	2,22	1,82	0,61	0,34
Broskvoně	33	0,64	17,77	18,41	17,77	31,27	1,76
Třešně / višně	175	30,40	342,44	372,84	334,46	303,12	0,91
Švestky	344	122,57	805,70	928,27	776,03	1 239,36	1,60
Bobuloviny	53	15,24	263,71	278,95	263,69	225,13	0,85
Ořechy	63	1,48	117,69	119,17	116,97	58,03	0,50
Ostatní ovoce	35	1,51	118,75	120,26	118,62	48,42	0,41
Vinice	69	178,83	484,70	663,53	484,70	1 876,79	3,87
Chmelnice	4	2,47	8,11	10,58	8,11	9,20	1,13
Další TK	206	61,33	652,14	713,47	648,94	11,02	0,02

¹⁾Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾Plocha, na které jsou v daném roce očekávány výnosy.

³⁾ Z důvodu odlišné metodiky se liší údaj za trvalé kultury celkem od údajů vykazovaných pro EUROSTAT

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023; data od 4 842 subjektů

Graf 3 Struktura plodinových skupin na orné půdě dle výměr v ekologickém zemědělství v ČR v roce 2022 (%)

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023, vlastní výpočty ÚZEI

Pozn. Z důvodu zaokrouhlování nedává součet 100 %

Tab. 15 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2021 a 2022 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2022

Plodiny	2021 (EZ)		2022 (EZ)		Struktura plodin 2022 (%)	Meziroční změna (%)		2022 (ČR)			Podíl (%) na celkové		
	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)		produkce	hektar. výnosu	Celková plocha (ha)	Celková produkce (t)	Hektarový výnos (t/ha)	Ploše	Produkci	hektar. výnosu
Obiloviny	42 269	112 347	46 658	117 426	45,02	4,52	-2,40	1 386 011	8 218 416	5,93	3,37	1,43	49,90
Pšenice obecná	11 419	30 136	13 737	34 852	29,44	15,65	-4,17	854 434	5 188 687	6,07	1,61	0,67	50,29
Špalda	7 250	20 639	8 107	22 974	17,37	11,31	0,30	x	x	x	x	x	x
Ječmen	3 972	8 809	4 109	7 918	8,81	-10,11	-2,57	334 504	1 877 363	5,61	1,23	0,42	49,26
Žito	1 694	4 366	2 999	7 198	6,43	64,86	0,64	24 124	128 154	5,31	12,43	5,62	52,95
Oves	10 710	29 303	9 826	24 970	21,06	-14,79	-2,45	45 147	167 995	3,72	21,76	14,86	78,08
Tritikále	4 571	12 640	4 490	11 622	9,62	- 8,06	-2,03	40 566	207 621	5,12	11,07	5,60	59,41
Kukuřice na zrno	1 230	4 168	1 367	4 487	2,93	7,64	-0,51	80 453	639 467	7,95	1,70	0,70	62,71
Luskoviny na zrno	5 034	8 683	6 468	9 233	6,24	6,33	-7,16	45 634	123 948	2,72	14,17	7,45	63,99
Hrách	2 500	4 396	2 602	3 841	40,23	-12,62	-7,42	40 627	115 135	2,83	6,40	3,34	61,01
Lupina	524	913	565	1 068	8,73	16,92	-6,93	1 988	2 613	1,31	28,41	40,86	144,51
Okopaniny	428	4 259	362	3 567	0,31	-16,25	-11,15	80 417	4 729 460	x	0,40	0,08	x
Brambory	411	4 064	306	3 534	84,69	-13,04	3,77	21 680	655 258	30,22	1,41	0,54	48,69
Technické plodiny	5 729	4 090	6 132	4 121	5,92	0,74	-4,74	444 977	1 337 021	x	1,38	0,31	x
Olejniny	3 498	3 448	3 567	3 046	58,16	-11,66	-5,36	437 077	1 329 132	3,04	0,82	0,23	39,36
Řepka	909	825	490	377	13,73	-54,24	-30,80	343 964	1 166 393	3,39	0,14	0,03	49,56
Sója	66	48	158	281	4,43	481,95	-0,84	28 538	65 541	2,30	0,55	0,43	77,22
Hořčice	866	796	937	724	26,27	-8,95	-3,71	13 020	12 208	0,94	7,20	5,93	102,32
LAKR	2 188	603	2 492	1 020	40,64	69,12	32,09	7 288	5 624	0,77	34,19	18,14	73,01
Kmín	1 481	334	1 204	364	48,33	8,85	19,02	3 516	2 236	0,64	34,26	16,27	77,63
Zelenina	256	1 394	401	1 444	0,43	3,61	-19,71	11 122	246 247	x	3,96	0,59	x
Pícniny	43 477	144 704	41 752	132 330	40,29	-8,55	0,18	467 086	4 610 430	9,87	8,94	2,87	40,79

Pozn.: V tabulce jsou uvedeny pouze vybrané druhy plodin, které lze srovnat s údaji z ČSÚ za celou ČR.

* Celkový součet kategorie nemusí souhlasit s jednotlivými druhy plodin.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022 a 2023; Sklizeň zemědělských plodin ČSÚ; vlastní výpočty ÚZEI

3 Živočišná výroba a produkce na ekologických farmách

Údaje uvedené v této kapitole o živočišné výrobě byly získány od 3 679⁵ dotazovaných zemědělců a vycházejí z přímého šetření prováděného ÚZEI prostřednictvím kontrolních organizací.

Na ekologických farmách bylo v roce 2022 chováno přes 438 tis. BIO zvířat⁶. Jedná se o zvířata, která prošla tzv. nejkratší dobou chovu (pro rostlinnou produkci označováno jako přechodné období) a jsou již chována v ekologickém režimu. V porovnání s předchozím rokem byl v roce 2022 zaznamenán nepatrný meziroční úbytek počtu chovaných zvířat, a to o 0,3 % (viz Tab. 16). Zastoupení jednotlivých kategorií hospodářských zvířat je dlouhodobě vyrovnané. Nejčastěji chovaným druhem je skot, který v roce 2022 představoval 63,8 % všech ekologicky chovaných zvířat. Následoval chov ovcí se 16,6% podílem. Třetím druhem, jehož zastoupení překročilo 10% podíl z celkového stavu ekologicky chovaných zvířat, byla stejně jako v předchozím roce drůbež (15,0 %). Koně byly zastoupeny 2,2% podílem a kozy 1,8% podílem. Nejméně chovaným druhem hospodářských zvířat jsou v systému ekologického zemědělství prasata. Jejich zastoupení se dlouhodobě pohybuje pod hranicí 1 % (0,5 % v roce 2022). Počty králíků jsou v systému EZ zanedbatelné.

V Tab. 16 je vyčíslena také meziroční změna stavů hospodářských zvířat v jednotlivých kategoriích. V případě skotu došlo k navýšení počtu chovaných zvířat o 0,6 %. Při rozdělení na jednotlivé kategorie dle využití byl zaznamenán vysoký nárůst stavů u jatečného skotu (o 22,3 %). Tento nárůst lze vysvětlit zvýšením počtu jatečných zvířat na nejvýznamnějších farmách. Naopak ke snížení počtu chovaných zvířat došlo u kategorie krav bez tržní produkce mléka a ostatní skot⁷ (o 1,0 %) a dojnice (o 4,9 %). Podíl ekologicky chovaných dojnic na celkovém počtu skotu v režimu EZ, v roce 2022 činil 2,5 % a stále výrazně zaostával za podílem celorepublikovým, kde z celkového stavu skotu chovaného v ČR bylo 25,2 % dojnic.

Dále došlo k nárůstu počtu ekologicky chovaných prasat, a to o 13,7 %. Důvodem růstu je zvýšení počtu zvířat na středně velkých farmách o 20–30 %, což dorovnává úbytek několika významných subjektů, které od chovu prasat úplně upustily. Značný meziroční rozdíl je v kategorii „prasata ostatní“, kde 100 % nárůst zapříčinil nákup zvířat jednoho subjektu.

U ekologicky chovaných ovcí pokračoval pokles stavů těchto zvířat započatý v roce 2016. V roce 2022 se jejich počet meziročně snížil o 3,6 %. Také v případě koz došlo proti roku 2021 k 7,6% snížení počtu chovaných zvířat.

V případě ekologicky chované drůbeže došlo v porovnání s rokem 2021 k nepatrnému nárůstu celkových stavů bio drůbeže, a to o 0,1 %.

Ekologičtí včelaři chovali v roce 2022 celkem 305 biovčelstev, což je o 32,4 % méně než v roce předchozím. Pokles včelstev je způsoben výskytem onemocnění varroáza u významného chovatele včel.

Při porovnání počtů zvířat registrovaných v systému ekologického zemědělství s celkovým počtem hospodářských zvířat chovaných na území ČR, je nejvyšším podílem zastoupen chov ovcí (41,9 %) a koz (31,3 %). Následuje chov koní s 26,3% podílem ekologicky chovaných zvířat. Chov bio

---

⁵ Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 4842 ekologických subjektů, 3 679 z nich se zabývá také živočišnou výrobou.

⁶ Tento údaj představuje stav základních kategorií ekologicky chovaných hospodářských zvířat na ekofarmách (tj. bez započítání chovu včel a ryb).

⁷ Zahnuje telata určená do chovu a jako zástav, býčky, jalovičky a plemenné býky.

skotu se na celkových stavech skotu podílí 19,7 %, přičemž podíl ekologicky chovaných dojnic činí pouze necelá 2 % jejich celkového počtu. Zanedbatelné jsou podíly ekologicky chovaných prasat a drůbeže, které se v dlouhodobém průměru pohybují okolo hodnoty 0,2 %.

Tab. 16 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2021 a 2022

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet všech BIO zvířat (kusy)	Počet všech BIO zvířat (kusy)	Meziroční změna počtu BIO zvířat 2022/21 (%)
	2022	2021	2022	
Zvířata celkem¹⁾	3 681	439 921	438 486	-0,3
Skot (celkem)²⁾	2 998	278 346	279 939	0,6
Dojnice	127	7 276	6 919	-4,9
KBTPM	2 752	123 734	122 549	-1,0
Skot na porážku	1 493	19 622	24 003	22,3
Ostatní skot	2 903	127 714	126 468	-1,0
Ovce (celkem)	980	75 600	72 912	-3,6
Ovce – chovné samice	966	53 541	51 046	-4,7
Ostatní ovce	808	22 059	21 866	-0,9
Kozy (celkem)	343	8 342	7 706	-7,6
Kozy – chovné samice	336	6 227	5 868	-5,8
Ostatní kozy	217	2 115	1 838	-13,1
Prasata (celkem)	33	2 058	2 339	13,7
Výkrmová prasata	24	1 751	1 965	12,2
Chovné prasnice	26	235	230	-2,1
Ostatní prasata	19	72	144	100,0
Drůbež (celkem)	44	65 815	65 850	0,1
Brojeři	10	32 437	32 888	1,4
Nosnice	36	30 427	30 244	-0,6
Ostatní (krůty, kachny, husy)	11	2 951	2 718	-7,9
Králíci	0	2	-	-100,0
Koně (včetně poníků a oslů)	1 031	9 758	9 740	-0,2
Včely (počet rojů)	5	451	305	-32,4

¹⁾Tento údaj představuje stav základních kategorií ekologicky chovaných hospodářských zvířat na ekofarmách (tj. bez započítání chovu včel).

²⁾ Do kategorie „Skot“ jsou zařazeni na základě metodiky Eurostatu také bizoni, buvoli, pratuři a zubři.

Pozn.: Vzhledem k vysoké variabilitě získaných údajů v jednotlivých letech, nejsou v tabulce uvedeny počty ekologicky chovaných ryb.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022

Na ekologických farmách jsou každoročně sledovány kromě počtů BIO zvířat, také celkové stavy všech zvířat chovaných na ekofarmě podle hlavních kategorií. Do těchto zvířat se započítávají všechna zvířata včetně zvířat v nejkratší době chovu, nezapočítávají se však zvířata konvenční. Ze srovnání

všech zvířat a BIO zvířat chovaných na ekofarmách vyplývá, že 4,3 % skotu, 5,9 % ovcí, 5,4 % koz, 1,1 % prasat a 7,4 % koní nebylo v roce 2022 chováno plně v ekologickém režimu.

Celkem bylo na ekofarmách v roce 2022 chováno téměř 389 tis. kusů přežvýkavců a koní (viz Tab. 17), což představuje téměř 255 tis. VDJ. Stejně jako v předchozím roce zde zaujímá dominantní postavení chov skotu s podílem 75,3 % (resp. 90,8 % při přepočtu na VDJ). Zatížení travních porostů⁸ se v EZ při výměře 445 453,3 ha TTP⁹ v roce 2022 pohybovalo okolo hodnoty 0,56 VDJ/ha.

Tab. 17 Počet zvířat chovaných na ekofarmách v roce 2021 a 2022

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet všech zvířat (kusy)		Meziroční změna počtu zvířat 2022/21 (%)
	2022	2021	2022	
Skot celkem	3 244	285 655	292 552	2,4
Skot ve věku nad 1 měsíc do 6 měsíců	2 465	58 394	59 548	2,0
Skot ve věku nad 6 měsíc do 24 měsíců	2 853	60 800	63 435	4,3
Skot ve věku nad 24 měsíců	3 147	166 461	169 569	1,87
Ovce celkem	1 075	77 974	77 486	-0,6
Kozy celkem	371	8 733	8 148	-6,7
Koně celkem	1 124	10 372	10 515	1,4
Přežvýkavci a koně	x	382 734	388 701	1,6
Prasata celkem	34	2 074	2 365	14,0

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022

Součástí každoročního dotazníkového šetření na ekologických farmách je také sběr a vyhodnocování dat týkajících se živočišné produkce pocházející z ekologických chovů zvířat. V Tab. 18 jsou shrnuty získané údaje o živočišné produkci, a to včetně prodeje živých zvířat, která pochází z chovů zapojených v systému ekologického zemědělství. Jedná se o produkci, kterou je možno certifikovat, a kterou farmář plánuje prodat v daném roce ať už pod značkou BIO nebo jako konvenční produkt. Cílem je získat přehled o reálné bioprodukci z ekofarem (tj. produkci, která může být prodána v bio kvalitě) a nikoli jen objem požadované certifikované produkce či jen části produkce, kterou se podařilo prodat jako bioprodukt.

Předpokládaná produkce masa vzrostla o 3,7 % proti roku 2021 a činila 9 249,44 tun. Nejvyšší podíl na objemu vyprodukovaného bio masa zaujímá dlouhodobě maso hovězí. V roce 2022 to bylo téměř 94 %, přičemž meziročně došlo k navýšení jeho produkce o 5,6 %. K navýšení odhadované produkce došlo také v případě koziho masa (o 15,7 %). V porovnání s hovězím masem je podíl masa pocházejícího z těchto druhů hospodářských zvířat v podstatě zanedbatelný. Podíl koziho masa činil 0,2 % z celkové předpokládané produkce. Naopak výraznější pokles byl zaznamenán v případě skopového (o 9,2 %), vepřového (o 26,3 %) a drůbežního masa (27,1 %), což ovšem nekoresponduje

⁸ Počet VDJ zvířat zkrmujičích objemnou píci na jednotku plochy travního porostu. VDJ byly vypočítány dle přepočítávacích koeficientů z Nařízení vlády č. 76/2015 Sb. o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, příloha. č. 3. Jedná se o zjednodušený přepočet, kdy není brán v úvahu rozdílný věk chovaných ovcí a koz.

⁹ Údaj ze Statistického šetření na ekologických farmách ÚZEI za rok 2022

se zvýšením stavů chovaných zvířat. Podíl skopového masa činil 2,9 %, drůbežního 1,5 % a vepřového 1,5 %, z celkové produkce masa.

Vedle produkce masa je dlouhodobě sledován také prodej živých zvířat, a to jak zástavových (telata, jehňata), tak i těch určených do chovu. V plánu prodeje zástavu byl v roce 2022 zaznamenán mírný pokles. V případě prodáváných zástavových telat došlo k meziročnímu poklesu o 2,6 %. U plánovaného prodeje jehňat do zástavu byla přerušena klesající tendence předchozích let (nárůst o 1,3 %). Počty zvířat, která ekologičtí farmáři plánovali v roce 2022 prodat za účelem dalšího chovu, se výrazně měnily. Nejvíce se zvýšily předpokládané počty prodáváných chovných prasat o 105,6 %, protože jeden z největších subjektů se rozhodl prodat svá zvířata. Dále se zvýšily také počty prodáváných koní (o 21,7 %) a skotu (o 13,9 %). Snížení prodeje zvířat zařazených v této kategorii v roce 2022 naopak předpokládali chovatelé drůbeže (o 100 % - jediný subjekt, který minulý rok nabízel drůbež k prodeji, ji letos nenabízel), koz (o 15,1 %) a ovcí (o 2,3 %).

V rámci živočišné výroby je vedle produkce masa a počtů živých zvířat, sledována také mléčná produkce, která se pro přehlednost dělí do několika kategorií. Jedná se o mléko čerstvé, směřující přímo do mlékáren k dalšímu zpracování, dále mléko upravené, vhodné k přímé spotřebě a sýry. Výrobky spadající mimo tyto tři hlavní kategorie, jsou označeny jako „další mléčná produkce“ a jsou zde zahrnuty např. kysané mléčné výrobky, máslo, tvaroh či smetana.

V roce 2022 došlo k mírnému navýšení produkce kravského mléka čerstvého (o 2,7 %), naopak u kravského mléka upraveného byl zaznamenán významný pokles (o 62,8 %), z důvodu přechodu významného producenta na nedojený skot. Meziročně došlo ke značnému navýšení produkce čerstvého ovčího mléka (o 46,1 %). Naopak v případě upraveného ovčího mléka byl zaznamenán 3% pokles. K obdobné situaci došlo i v případě kozího mléka. Tam byl zaznamenán 100 % nárůst produkce čerstvého kozího mléka a pokles u upraveného kozího mléka (o 49,8 %). Tyto trendy v produkci mléka jsou zapříčiněny změnami u největších producentů – přechod k produktům z mléka (např. sýr, tvaroh, máslo ad., viz. níže)

V roce 2022 došlo ke zvýšení plánovaného množství kravského sýra (o 8,6 %). Naopak došlo ke snížení plánované produkce sýra ovčího (o 8,2 %) a kozího (o 1,2 %). U ostatních mléčných výrobků došlo k výraznějším změnám. Kysané mléčné výrobky zaznamenaly nárůst o 192,8 %, tvaroh o 114,9 % - tato změna je dána desetinásobným zvýšením produkce u několika hlavních subjektů. Naopak se snížila produkce másla (23,4 %) a smetany (6,5 %), což je pravděpodobně způsobeno ukončením výroby těchto produktů u několika větších producentů, kteří se na ně zaměřili v předchozím období. Částečně lze tuto změnu odůvodnit také sníženou ochotou některých větších výrobců k poskytnutí požadovaných informací v dotazníkovém šetření.

Po více než 20% poklesu produkce konzumních vajec, ke kterému došlo v roce 2020 v návaznosti na výskyt salmonelózy a obnovu hal pro chov, nastal v roce 2021 nárůst jejich produkce (44 %) a ten pokračoval do roku 2022 (5,7 %) Nárůst odhadované produkce byl zaznamenán také v případě medu (37,3 %), a to i přes úbytek včelstev v důsledku onemocnění.

Tab. 18 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v roce 2021 a 2022

Produkty	Jednotka	Počet ekofarem	Bioprodukce z BIO zvířat		Meziroční změna (%)
		2022	2021	2022	
Hovězí	1 000 kg	2 197	8224,31	8681,45	5,6
Skopové	1 000 kg	626	294,13	267,00	-9,2
Kozí	1 000 kg	128	19,92	23,06	15,7
Vepřové	1 000 kg	0	183,14	134,92	-26,3
Drůbeží	1 000 kg	18	196,30	143,02	-27,1
Zástav – telata	kusy	1 883	64 398	62 700	-2,6
Zástav – ovce	kusy	308	10 882	11 019	1,3
Chov – skot	kusy	467	7 486	8 526	13,9
Chov – ovce	kusy	94	2 257	2 205	-2,3
Chov – kozy	kusy	47	855	726	-15,1
Chov – prasata	kusy	7	54	111	105,6
Chov – drůbež	kusy	0	90	0	-100,0
Chov – koně	kusy	30	83	101	21,7
Čerstvé mléko -kravské	1 000 l	92	32 360,66	33222,01	2,7
- ovčí	1 000 l	8	35,33	51,60	46,1
- kozí	1 000 l	28	150,97	303,34	100,9
Upravené mléko -kravské	1 000 l	13	213,05	79,18	-62,8
- ovčí	1 000 l	2	3,30	3,20	-3,0
- kozí	1 000 l	3	80,73	40,50	-49,8
Sýr - kravský	1 000 kg	28	38,12	41,40	8,6
- ovčí	1 000 kg	9	9,53	8,75	-8,1
- kozí	1 000 kg	20	40,48	39,99	-1,2
Kysané mléčné výrobky	1 000 kg	24	89,65	262,48	192,8
Tvaroh	1 000 kg	28	53,07	114,05	114,9
Máslo	1 000 kg	10	4,55	3,49	-23,4
Smetana	1 000 l	5	2,94	2,75	-6,5
Vejce pro konzumaci	1 000 kg	36	333,38	352,40	5,7
Med	1 000 kg	3	4,10	5,63	37,3

¹⁾ Králíčí maso je produkováno ve velmi nízkých hodnotách (v roce 2021 i 2022 bez produkce).

²⁾ Pro zvýšení přehlednosti výsledků sběru dat o živočišné produkci z ekologických farem nejsou již od roku 2019 zvířata z kategorie „Zástav – telata“ a „Zástav – ovce“ převáděna na hmotnost produkce v mase a následně zahrnována také v kategorii „Maso“. Zástav je již uveden pouze v kategorii „Živá zvířata – prodej jako zástav nebo chov“.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022

4 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství

Dle zákona o EZ¹⁰ musí každý zájemce, který hodlá podnikat v ekologickém zemědělství, podat žádost o registraci na MZe. Registrace rozlišuje následující kategorie subjektů:

- ekologický zemědělec,
- výrobce biopotravin (zpracovatel bioproduktů),
- osoba uvádějící biopotravinu nebo bioprodukty do oběhu (tj. obchodník, dovozce, vývozce),
- výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv,
- výrobce nebo dodavatel ekologického rozmnožovacího materiálu (osiv),
- ekologický chovatel včel (není zahrnován do ekozemědělců, jelikož nemusí mít vlastní zemědělskou půdu),
- jiná povaha činnosti (např. ekologický pěstitel hub, ekologický chovatel ryb, ekologický sběrač volně rostoucích rostlin).

V rámci distributorů jsou sledovány počty dovozců a vývozců ze/do třetích zemí (tj. zemí mimo EU). Celkový počet subjektů¹¹ v jednotlivých kategoriích ke konci let 2021 a 2022 uvádí Tab. 19.

Tab. 19 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2021 a 2022

Ekologické subjekty podle typu činnosti ¹⁾	Počet subjektů		Meziroční změna 2022/21	
	2021	2022	(abs.)	(%)
Ekologičtí zemědělci	4 794	5 050	256	5,3
Výrobce biopotravin	944	990	46	4,9
Distributor	1 131	1 160	29	2,6
• z toho: Dovozece ze 3. zemí	359	370	11	3,1
• z toho: Vývozce ze 3. zemí	163	175	12	7,4
Výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv	77	77	0	0,0
Výrobce nebo dodavatel eko. rozmnož. materiálu	80	85	5	6,3
Ekologický chovatel včel	10	9	-1	-10,0
Ekologický chovatel ryb	16	18	2	12,5

¹⁾ V REP dále existuje kategorie ekologický pěstitel hub, ekologický sběrač volně rostoucích rostlin a kategorie ostatní.

Zdroj: REP, vlastní výpočty ÚZEI

Je třeba zdůraznit, že jednotlivé subjekty mohou mít více ekofarem/provozoven. Např. mezi ekologickými zemědělci je registrován státní podnik Vojenské lesy a statky ČR, s. p. obhospodařující pět samostatných ekofarem. Současně působí řada subjektů ve více kategoriích, kdy výrobce biopotravin je současně distributorem nebo výrobcem a dodavatelem ekolog. krmiv apod. Dle těchto informací bylo k 31. 12. 2022 v systému EZ registrováno celkem 6 297 ekologických podnikatelů

¹⁰ Dne 1. 10. 2022 nabyl účinnosti zákon č. 247/2022 Sb., který jako poslední mění dosavadní zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství.

¹¹ Subjekt je započítán pouze 1x na základě IČ nebo rodného čísla

(subjektů), což představuje meziroční nárůst o 283 subjektů, resp. o 4,7 %. V roce 2021 byl zaznamenán meziroční nárůst o 207 subjektů, resp. 3,6 %.

K 31. 12. 2022 bylo v EZ registrováno 5 050 ekologických zemědělců, z nichž 188 (3,7 %) ekofarem mělo registraci současně i na distribuci biopotravin. Celkový počet ekologických zemědělců meziročně vzrostl o 5,3 %. Během roku 2022 ukončilo svoji činnost 149 ekologických zemědělců, naopak 405 subjektů se nově registrovalo.

V kategorii výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2022 registrováno 990 subjektů. Meziročně jde o navýšení o 4,9 % (v roce 2021 o 9,1 %, v roce 2020 o 4,7 %). Pro lepší představu o struktuře výrobců biopotravin jsou v Tab. 20 uvedeny počty subjektů, které v roce 2022 prováděly danou výrobní činnost.

Druhou významnou kategorií pro rozvoj trhu s biopotravinami jsou distributoři neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování (za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin). Počet registrovaných distributorů ke konci roku 2022 vzrostl na 1 160 subjektů, což představuje meziroční nárůst o 2,6 %. Zvýšil se i počet dovozců ze/do třetích zemí (o 3,1 %) a vývozců ze/do třetích zemí (o 7,4 %). V obchodu s biopotravinami navíc působí velký počet subjektů realizujících maloobchodní prodej (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy apod.), ty se však dle zákona o ekologickém zemědělství od roku 2006 nemusejí registrovat, pokud pouze prodávají již zabalené a označené bioprodukty konečným spotřebitelům

Bližší informace o výrobcích a distributorech budou uvedeny ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022 (předpokládané zveřejnění duben 2024).

Tab. 20 Registrovaní výrobci biopotravin s danou ekonomickou aktivitou (výrobní činností) v roce 2022

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)	Počet výrobců ¹⁾
		2022
10.1	Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků	235
10.2	Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů	28
10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	257
10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	116
10.5	Výroba mléčných výrobků	144
10.6	Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	148
10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků	96
10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků	354
11.0	Nápoje	188

¹⁾ Počet výrobců nápojů se liší od údajů poskytovaných pro Eurostat, kde nejsou započítány subjekty vyrábějící víno z vlastní produkce hroznů.

Zdroj: REP, vlastní výpočty ÚZEI

5 Další informace o ekologických farmách

V rámci první části dotazníku byly zjišťovány kromě základních statistických údajů také dodatečné informace významné z pohledu politiky MZe týkající se ekonomické životaschopnosti prostřednictvím dotazu na realizovaný hospodářský výsledek v předchozím roce a ověření zvýšené potřeby lidské práce v EZ prostřednictvím dotazu na počet pracovníků na farmě.

5.1 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2021)

K posouzení ekonomické výkonnosti ekofarem je v rámci šetření ÚZEI sledován vývoj podílu ziskových ekofarem na jejich celkovém počtu. Všechny subjekty v šetření byly dotazovány na jejich hospodářský výsledek (HV) v předchozím roce (tj. v šetření 2022 na výsledek hospodaření v roce 2021), ať už hospodařily ekologicky nebo ještě konvenčně.

Z celkového počtu 4 842 respondentů, jich 96,1 % (4 651 subjektů) uzavřelo hospodaření v roce 2021 se ziskem, 1,3 % subjektů realizovalo ztrátu (65 subjektů) a zbylá 2,6 % údaj nevedla z důvodu, že farma v daném roce ještě neexistovala (začínající zemědělci, 126 subjektů).

Pokud se zaměříme na ekonomiku pouze ekologicky hospodařících farem (tj. vyloučíme odpovědi farem registrovaných po roce 2021), jedná se o 4 716 ekofarem (viz Tab. 21), z nichž 98,6 % (tj. 4 651 subjektů) uvedlo, že v roce 2021 byl jejich hospodářský výsledek kladný. Záporný výsledek uvedlo 1,4 % podniků (65 subjektů).

V rámci ekofarem se záporným HV byly zastoupeny jak farmy malé, tak ty velké (rozpětí od 0,1 ha až po 279,9 ha) a také ekofarmy s různou kombinací hospodaření (viz Tab. 21). Z jednoduché analýzy níže vyplývá, že ke ztrátovějším podnikům patřily ekofarmy bez půdy, kdy ztrátu vykázalo téměř 8 % podniků. Nejnižší podíl ztrátových podniků byl u subjektů obhospodařujících ornou půdu společně s trvalými travními porosty.

Tab. 21 Počet a podíl ziskových ekofarem dle zaměření produkce v roce 2021

Užití půdy	Počet ekofarem	HV pozitivní	HV negativní	HV nevedli	Podíl ziskových ekofarem (%)	
					2020	2021
OP vč. zeleniny	209	202	7	0	99,0	96,7
TTP	1 897	1 873	24	0	98,9	98,7
Trvalá kultura	122	120	2	0	97,3	98,4
OP + TTP	1 657	1 643	14	0	99,2	99,2
OP + Trvalé kultura	95	94	1	0	99,0	98,9
TTP + Trvalá kultura	299	294	5	0	97,6	98,3
OP + TTP + Trvalá kultura	386	378	8	0	98,1	97,9
Bez půdy ¹⁾	51	47	4	0	81,8	92,2
Celkem	4 716	4 651	65	0	98,7	98,6

Pozn.: HV = hospodářský výsledek, OP = orná půda, TTP = trvalé travní porosty, TK = trvalé kultury.

¹⁾V kategorii „bez půdy“ jsou v roce 2021 zahrnuti subjekty mající půdu mimo LPIS (tzv. ostatní plochu), příp. včelaři, dále pak farmy, které v roce 2022 ukončily činnost.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022; data od 4 716 subjektů za rok 2021.

5.2 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2021)

Obdobně, jako u dotazu na hospodářský výsledek, byl počet pracovníků na ekofarmě zjišťován zpětně za rok 2021 u všech respondentů, avšak do vyhodnocení byly zahrnuty pouze farmy, které v daném roce již hospodařily ekologicky (tj. 4 716 subjektů)¹².

V roce 2021 pracovalo na ekologických farmách, bez ohledu na počet odpracovaných hodin, celkem 10 259 osob, z toho 84,0 % na plný úvazek, 7,2 % na částečný úvazek a 8,8 % tvořili sezónní pracovníci. Z tohoto celkového počtu pracovníků připadla více než třetina na rodinné členy (3 838 osob), z nichž 81,7 % pracovalo na plný úvazek, 13,8 % na částečný úvazek a 4,5 % jako sezonní a příležitostní pracovníci (viz Tab. 22).

Meziročně došlo v roce 2021 k nárůstu podílu sezónních pracovníků na 8,8 % (nárůst o 16,5 %), stejně tak i u rodinných členů v rámci sezonních pracovníků, kde došlo k procentuálnímu zvýšení na 19,4 % (nárůst o 67,3 %). Ke zvýšení počtu došlo také u pracovníků na plný úvazek (nárůst o 5,3 %) a rodinných členů na plný úvazek (nárůst o 7,5 %). Naopak u kategorie pracovníci na částečný úvazek se počet pracovníků snížil (pokles o 17,3 %). Kategorie rodinní členové na částečný úvazek se oproti roku 2020 také snížila, a to na 71,3 %.

Celkově počet pracovních sil v roce 2021, v přepočtu na plně zaměstnané¹³, činil 9 102 pracovníků. Počet ekofarem meziročně vzrostl o 4 %. V porovnání s předchozím rokem došlo k mírnému nárůstu ukazatele počtu pracovníků na jednu ekofarmu z původních 1,92 na 1,93 AWU.

Z pohledu zaměstnanosti při srovnání počtu pracovníků v ekologickém zemědělství a zemědělství jako celku připadlo dle tohoto šetření na 100 ha z. p. 1,63 pracovníka v EZ, v zemědělství celkově pak 2,6 (Integrované šetření v zemědělství 2020)¹⁴. Jinými slovy, na jednoho pracovníka v EZ v roce 2021 připadlo v průměru 61 ha z. p., zatímco v zemědělství celkem to bylo okolo 38 ha z. p.¹⁵. Z dlouhodobého vývoje je patrný pokles zaměstnanosti v EZ, což je dáno snížením počtu pracovníků na 100 ha z původních 2,08 AWU v roce 2010. Stejný trend lze sledovat v zemědělství jako celku (resp. konvenci).

Nižší počet pracovníků na 100 ha z. p. v EZ odpovídá struktuře půdního fondu, kdy v EZ dominují velké zemědělské podniky s převahou travních porostů. Počet pracovníků klesá přímo úměrně s rostoucí výměrou ekofarem (např. u ekofarem s výměrou do 100 ha z. p. připadlo v roce 2021 na jednoho pracovníka jen 26,4 ha, u ekofarem s výměrou mezi 100 až 500 ha z. p., šlo již o 87,2 ha a při výměře nad 500 ha měl jeden pracovník na starost okolo 104,4 ha). Podobný vliv má typ kultury – nejnižší potřeba pracovníků je u ekofarem s chovem skotu na trvalých travních porostech (1,6 AWU/100 ha z. p.), nejvyšší u pěstování trvalých kultur (pouhé 3 ha na jednoho pracovníka). Potřeba nižšího počtu pracovníků v EZ vychází také z nižšího počtu hospodářských zvířat chovaných na ekofarmách.

Je třeba zmínit, že údaje o potřebě pracovníků se mohou lišit také s použitou metodikou. Dle FADN byla potřeba pracovníků v EZ za rok 2021 uvedena ve výši 1,69 AWU na 100 ha zemědělské půdy a 2,36 AWU pro konvenci.

---

¹² Jedná se o subjekty zahrnuté v šetření, které byly registrovány do roku 2021 u příslušné Kontrolní organizace.

¹³ Pro přepočtu na plně zaměstnané (AWU) je použit roční fond pracovní doby ve výši 1 800 hodin.

¹⁴ ČSÚ: Integrované šetření v zemědělství 2020. Dostupné na [Integrované šetření v zemědělství - analytické vyhodnocení - 2020 | ČSÚ \(czso.cz\)](https://www.czso.cz/portal/analytické_vyhodnocení_2020).

¹⁵ Výpočet ÚZEI na základě Integrovaného šetření v zemědělství 2020.

Tab. 22 Počet pracovníků na ekologických farmách v roce 2020 a 2021

Ukazatel	2020		2021		Meziroční změna 2021/2020
	Počty	Struktura (%)	Počty	Struktura (%)	
Pracovníci na plný úvazek	8 185	83,1	8 618	84,0	5,3
<i>z toho rodinných členů</i>	2 915	35,6	3 134	36,4	7,5
Pracovníci na částečný úvazek	898	9,1	743	7,2	-17,3
<i>z toho rodinných členů</i>	645	71,8	530	71,3	-17,8
Sezónní a příležitostní pracovníci	771	7,8	898	8,8	16,5
<i>z toho rodinných členů</i>	104	13,5	174	19,4	67,3
Pracovníci celkem	9 854	100,0	10 259	100,0	4,1
<i>z toho rodinných členů</i>	3 664	37,2	3 838	37,4	4,7
Přepočet na AWU¹⁾	8 705	x	9 102	x	4,6
Počet farem ²⁾	4 534	x	4 716	x	4,0
AWU / ekofarma	1,92	x	1,93	x	0,5
AWU / 100 ha z. p.	1,60	x	1,63	x	1,8
100 ha z. p. / AWU	62	x	61	x	-1,7

¹⁾ AWU = Annual Work Unit = počet pracovníků přepočtených na plný úvazek.

²⁾ Jedná se o farmy, které v roce 2021 již hospodařily ekologicky a vyplnily dotazník pro rok 2022

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022

Část II. Prodej a užití produkce ekofarem v roce 2021

Cílem druhé části zprávy je poskytnout informace o způsobech uplatnění rostlinné a živočišné produkce vyprodukované na ekofarmách v roce 2021. Součástí analýzy je určení rozsahu prodeje bioproduktů na konvenčním trhu, rozsahu zpracování bioproduktů na ekofarmách a významu přímého prodeje z ekofarem (tzv. prodeje ze dvora). Všechny tyto údaje jsou zjišťovány zpětně z důvodu jejich reálnosti (tj. v průběhu roku 2022 byly sbírány údaje za rok 2021).

Jelikož se druhá část zprávy věnuje analýze způsobů uplatnění bioprodukce vyprodukované v roce 2021, jsou níže prezentované údaje založeny na dotazníku, který vyplňovaly pouze ekofarmy, které již mohly v daném roce (2021) prodávat alespoň část své produkce jako bioprodukt s certifikátem. Prodej certifikovaných bioproduktů mohou realizovat farmy až po uplynutí tzv. přechodného období¹⁶. Z tohoto důvodu z celkového počtu 4 842 respondentů odpovídalo na následující otázky pouze 4 148 ekofarem (tj. farem, které odpověděly kladně na otázku týkající se realizování nějaké rostlinné nebo živočišné produkce, kterou bylo možné prodat již s certifikátem).

6 Způsob uplatnění bioprodukce vyprodukované na ekofarmách (rok 2021)

V rámci analýzy způsobů uplatnění produkce je zjišťován zpětně objem celkové skutečné bioprodukce a podíl prodaného množství v třídění na prodej na domácím trhu (tedy v ČR) a export a dále prodej v bio kvalitě s certifikátem nebo na konvenčním trhu. Navíc je zjišťováno, jakým způsobem byla uplatněna neprodaná produkce, tzv. jiné užití zahrnující spotřebu na farmě ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo faremní zpracování či vlastní spotřebu zemědělce, příp. další užití jako např. neprodaný objem produkce na skladě.

Je třeba zdůraznit, že těchto 4 148 ekofarem „mohlo“ prodat nějakou svoji produkci jako bioprodukt, ale neznamená to, že ji skutečně v bio kvalitě nakonec prodaly (tzn., že produkce mohla být prodána jako konvenční produkt, zkrmena nebo jinak spotřebována zemědělcem nebo je stále na skladě). Po vyhodnocení získaných údajů a srovnání uvedeného skutečného objemu rostlinné a živočišné produkce v roce 2021 a plánovaného objemu na daný rok¹⁷ jsou patrné určité rozdíly, které jsou dány zejména následujícími důvody:

- plánovaná produkce na daný rok je zjišťována při inspekci na farmě během daného roku, jedná se tedy o odhad zemědělce, který se může lišit od skutečnosti (např. odlišná reálná produkce plodin dle vývoje počasí, výskytu škůdců, úhyn zvířat plánovaných k prodeji nebo jejich ponechání na farmě, odlišné přírůstky, doживost, změny stavu chovaných zvířat apod.),
- údaje vyplňují odlišné ekofarmy – pokud farma ukončí činnost v EZ, pak je vyplněna její plánovaná produkce, avšak již chybí údaj o její skutečné produkci zjišťovaný zpětně následující rok; naopak farma, které v průběhu roku skončilo přechodné období, často nevyplní plán produkce, ale uvede následně skutečný objem produkce,

---

¹⁶ Výjimkou jsou situace, kdy je farma předána v rámci rodiny (např. z otce na syna) nebo prodána jiné ekofarmě a pak lze samozřejmě prodej bioproduktů realizovat ihned bez přechodného období.

¹⁷ Plánovaný objem produkce daného roku (2021) je objem produkce zjišťovaný již během daného roku (2021) pro účely dodání dat pro Eurostat, zatímco reálný objem produkce včetně zjišťování způsobů uplatnění této produkce je zjišťován zpětně v následujícím roce (2022) pro národní účely.

- zpřesňování metodiky pro sběr dat (např. specifikace jednotek, uvádění živé, resp. přepočtené jatečné hmotnosti dle koeficientů výtěžnosti, pravidla zahrnování např. prodávaných živých zvířat mimo produkci masa či produkce mléka spotřebovaného ke krmení telat apod.),
- neuvedení všech údajů z důvodu dostupnosti informací pouze o realizaci produkce v bio kvalitě a již nikoli o způsobu užití zbylého objemu produkce,
- chyby, které se mohou vzhledem k objemu zjišťovaných informací ve sběru dat vyskytnout (a to jak v datech o plánované produkci, tak v datech o reálné produkci).

6.1 Způsob uplatnění rostlinné produkce z ekofarem

Ze získaných dat je patrné, že mezi plánovanou a skutečnou produkcí jsou u některých plodin výrazné rozdíly (viz Tab. 23). Srovnáván je plán bioprodukce na rok 2021 se skutečnou produkcí v daném roce, avšak bez produkce z přechodného období, která není v plánu odhadována. Z kapacitních důvodů nelze ze strany ÚZEL provádět ověřování správnosti všech údajů, je však možné okomentovat hlavní příčiny rozdílů.

Obecně je důvodem větších rozdílů plánované a reálné produkce např. časté nadhodnocování plánované produkce zemědělcem, významný vliv má také průběh počasí, aktuální zaplevelení polí a nutnost zaorání ploch nebo ukončení zemědělské činnosti u některých významných pěstitelů.

Rozdíl plánovaného a reálného objemu produkce

V rámci obilovin klesla celková reálná produkce vůči plánu za rok 2021 u prosa (o 61 %), žita (o 25 %), tritikále (o 15 %), ječmene i ovsa (po 11 %) a pohanky (o 5 %), viz Tab. 23. Příčinou nižší produkce prosa oproti plánu je zaorání na zelené hnojení u několika pěstitelů této plodiny. Naopak nejvyšší nárůst produkce vůči plánu byl zaznamenán u kukuřice na zrno, a to o 8 %. Nižší produkce byla zaznamenána dále u luskovin na zrno o (35 %), u brambor (o 15 %), olejnin (o 29 %), aromatických rostlin a koření (o 46 %) oproti původním plánům. Naopak nárůst produkce vůči plánu byl zaznamenán, stejně jako v předešlém roce, u osiva a sadby, a to o 103 %.

U zeleniny vzhledem k nižšímu počtu pěstitelů je objem plánované či reálné produkce velmi závislý na dodaných datech a situaci jednotlivých ekofarem. Množství produkce se může měnit v souvislosti s ukončením činnosti zásadních pěstitelů nebo z důvodu nízké úrody v daném roce. Velcí pěstitelé často významně ovlivní nárůst nebo snížení produkce v rámci jednotlivých kategorií zeleniny, případně zeleniny jako celku. V případě listové zeleniny byla reálná produkce o 49 % vyšší než původní plán, a to mimo jiné z důvodu podhodnocení plánu jedním z pěstitelů této plodiny.

Reálná produkce ovoce se zvýšila o 6 %, u jablek došlo k navýšení produkce oproti plánu o 26 %, a to především z důvodu podhodnocení plánu u jednoho producenta. U ostatních kategorií, tzn. hrušky, peckoviny a bobuloviny došlo k poklesu produkce oproti původnímu plánu. Důvodem byly nadhodnocené plány a pak následná neúroda např. z důvodu jarních mrazíků. Část drobných pěstitelů uplatnění produkce nevyplňuje z důvodu, že se jedná o vlastní spotřebu majitelem sadu, kdy zemědělec nedokáže odhadnout sklizené množství. Velká část pěstitelů ovoce uplatnění produkce neuvedla patrně právě z důvodu nepříznivého počasí, které způsobilo ztráty na produkci. U hroznů množství reálné produkce pokleslo vůči plánu o 47 %.

Podíl uplatnění na domácím trhu a na export

Z pohledu exportu bylo podobně jako v minulých letech 28 % produkce obilovin z EZ vyvezeno do zahraničí (viz Tab. 23). Nejvíce produkce bylo vyvezeno u prosa (66 %), kukuřice na zrno (65 %) a špaldy (34 %). Vysoký podíl exportu byl zaznamenán také u mrkve (78 %), u brambor (59 %) a olejnin (57 %). Naopak 100% uplatnění na domácím trhu měla košťálová a listová zelenina, cibule, luskoviny na zeleno (zelenina), bobuloviny a hrozny. Dále se na domácím trhu hojně uplatnilo osivo/sadba (99 %), hrušky (98 %), peckoviny (97 %), aromatické rostliny a koření (97 %) a jablka (75 %). Z obilovin to bylo zejména žito (92 %), ječmen (83 %), tritikále (82 %) a pohanka (80 %).

Prodej produkce jako bio nebo konvenčního produktu

Z obilovin se prodal největší podíl produkce jako bio u pohanky a ovsu, a to konkrétně 80 %. Dále se v kvalitě bio prodával v hojně míře špalda (79 %), tritikále (77 %) a proso (75 %). V kvalitě bio se dařilo prodávat velkou část olejnin (82 %) zelí (81 %) a mrkve (81 %). Z ovoce se v kvalitě bio prodávala nejvíce jablka (55 %). Naopak jako konvenční produkt byly nejvíce uplatněny bobuloviny (85 %) a peckoviny (79 %).

Uplatnění produkce dle kategorií plodin

Obiloviny

Z celkového množství 106 390 tun vyprodukovaných obilovin bylo 78 % prodáno (82,7 tis. tun), a to z 71 % v bio kvalitě. Na domácím trhu bylo uplatněno 72 % obilovin a 28 % bylo exportováno (viz Graf 4). Podíl neprodané produkce (tedy zkrmené nebo využité jiným způsobem) činil u obilovin 22 % objemu, z toho zhruba 61 % bylo spotřebováno jako krmivo. Stejně jako v předchozích letech mělo z obilovin nejnižší podíl v rámci prodeje tritikále (45 %) z důvodu jeho vysokého uplatnění již přímo na farmě jako krmivo. Dle počtu farem i množství produkce byly stejně jako v minulých letech nejčastěji pěstovanými obilovinami pšenice a oves, které tvořily 54 % produkce obilovin v EZ v roce 2021.

Luskoviny na zrno

U luskovin na zrno bylo vyprodukováno v roce 2021 celkem 5 671 tun. Prodáno bylo 81 % produkce a 19 % bylo uplatněno jiným způsobem. Část neprodaného objemu (71 %) byla využita zejména jako krmivo. Na domácím trhu bylo uplatněno 73 % produkce. Podíl prodeje v biokvalitě činil 67 %.

Brambory

Z celkové produkce brambor (3 474 tun) bylo prodáno 79 % a 21 % bylo využito jiným způsobem. U brambor došlo k navýšení uplatnění na domácím trhu na 41 % (v roce 2020 to bylo 33 %) a dařilo se je poměrně dobře uplatnit jako bioprodukt (71 %). Pokud byly brambory prodány jako bio, pak 17 % této produkce přímo v ČR. Pokud nebyly brambory prodávány na trhu, pak značná část byla využita pro vlastní spotřebu zemědělce nebo jako krmivo.

Olejniny

Produkce olejin v roce 2021 dosáhla 2 434 tun a téměř veškerá tato produkce byla prodána (98 %). Z tohoto množství se 43 % uplatnilo na trhu v ČR a 57 % šlo na export. Z hlediska kvality došlo k navýšení produkce, která se prodala v kvalitě bio (ze 75 % produkce v roce 2020 na 82 % v roce 2021). Zbylých 18 % produkce bylo prodáno jako produkt konvenční.

LAKR

V roce 2021 se vyprodukovalo celkem 325 tun LAKR (léčivé, aromatické a kořeninové rostliny), které byly ze 71 % prodány a dalších 29 % bylo uplatněno jiným způsobem. Většina produkce (97 %) se uplatnila na českém trhu. V kvalitě bio se prodalo 50 % produkce a zbylých 50 % produkce jako produkt konvenční.

Zelenina

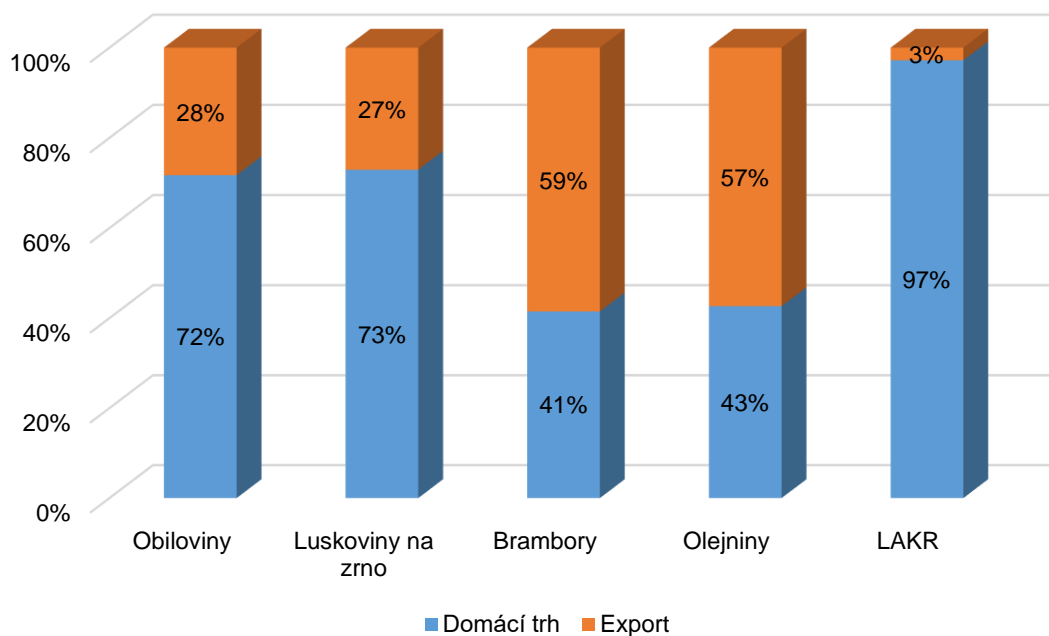
V případě zeleniny (celkový údaj není uveden v Tab. 23) činila celková produkce v roce 2021 1 182 tun a byla z 83 % prodána a 17 % bylo využito jinak (např. 93 % využito pro vlastní spotřebu podniku a 7 % bylo zpracováno na farmě). Na domácím trhu se uplatnilo 37 % z celkové produkce zeleniny a 63 % bylo exportováno do zahraničí. Většina produkce (74 %) se prodala v kvalitě bio a 26 % se prodalo jako produkt konvenční. V roce 2021 byla veškerá produkce košťálové a listové zeleniny prodána na domácím trhu. Plodová zelenina se na domácím trhu uplatnila ze 71 %. Velká část kořenové zeleniny vyprodukované v ČR (72 %) byla exportována do zahraničí (nejčastěji se jednalo o mrkev). Více než polovina (60 %) cibule se uplatnila jako konvenční produkt. Převážná část vyprodukované a prodané listové (75 %), košťálové (75 %) a kořenové zeleniny (74 %), byla na trh uváděna v kvalitě bio.

Ovoce

U sledovaných druhů/skupin ovoce (jablka, hrušky, peckoviny, bobuloviny) byla celková produkce 6 065 tun (celkový údaj není uveden v Tab. 23), z toho 84 % produkce bylo prodáno a 16 % bylo využito jinak (u ovocných sadů se jednalo nejčastěji o vlastní spotřebu a zpracování na farmě). Na domácím trhu bylo prodáno 82 % produkce uvedeného ovoce, zbylých 18 % bylo exportováno. Největší objem exportu bioprodukce byl zaznamenán u jablek (25 %). V kvalitě bio se nejvíce uplatnily jablka (55 %) a hrušky (45 %). U bobulovin činil podíl prodeje 69 %, zbytek připadl na faremní zpracování a vlastní spotřebu na farmě.

Hrozny

Celkem bylo v roce 2021 vyprodukováno 1 753 tun hroznů a narozdíl od předešlého roku převažoval přímý prodej (55 %) nad jiným užitím (45 %). Produkce, která se neprodala, byla zpracována na farmě (podniky s výrobou vína) a prodávána v ČR. Jako bioprodukt bylo prodáno 56 % produkce hroznů, zbytek byl prodán jako produkt konvenční. Produkce hroznů, která byla zpracována na farmě na víno, byla z téměř 71 % prodána v kvalitě bio.

Graf 4 Podíl uplatnění produkce vybraných kategorií plodin na orné půdě v roce 2021 z hlediska typu trhu (%)

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022

Tab. 23 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2021 a srovnání s plánovanou produkcí

Produkce RV	Reálná rostlinná produkce v roce 2021 a její užití								Plán produkce na rok 2021 (odhad)		Rozdíl plánované a reálné produkce		
	Počet farem	Celková produkce (t)	Užití produkce:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem ¹⁾	Produkce ²⁾ (t)	Počet farem	Produkce	
			prodej (%)	jiné užití (%)	domácím (%)	export (%)	BIO produkt	konvenční produkt				absolutně (t)	(%)
Obiloviny	791	106 390	78	22	72	28	71	29	865	112 347	-74	-5 956	-5
Pšenice	393	30 750	84	16	75	25	59	41	435	30 358	-42	392	1
Špalda	178	21 526	91	9	66	34	79	21	183	20 639	-5	888	4
Žito	120	3 259	69	31	92	8	55	45	126	4 366	-6	-1 107	-25
Ječmen	224	7 840	60	40	83	17	74	26	252	8 809	-28	-969	-11
Oves	425	26 219	76	24	73	27	80	20	464	29 303	-39	-3 084	-11
Tritikále	184	10 703	45	55	82	18	77	23	194	12 640	-10	-1 937	-15
Pohanka	52	1 379	82	18	80	20	80	20	63	1 454	-11	-75	-5
Proso	8	213	89	11	34	66	75	25	13	539	-5	-327	-61
Kukuřice na zrno	22	4 500	89	11	35	65	66	34	27	4 168	-5	333	8
Luskoviny na zrno	156	5 671	81	19	73	27	67	33	182	8 683	-26	-3 013	-35
Brambory	196	3 474	79	21	41	59	71	29	233	4 064	-37	-589	-15
Olejiny	89	2 434	98	2	43	57	82	18	117	3 448	-28	-1 014	-29
LAKR ³⁾	82	325	71	29	97	3	50	50	102	603	-20	-279	-46
Osivo/sadba	36	1 074	77	23	99	1	69	31	36	528	0	546	103
Košťálová zelenina	28	34	91	9	100	0	75	25	26	28	2	6	22
z toho zelí	22	19	92	8	100	0	81	19	23	15	-1	4	25
Listová zelenina	25	11	95	5	100	0	75	25	24	8	1	4	49
Plodová zelenina	67	277	51	49	71	29	71	29	73	302	-6	-25	-8
Kořenová zelenina	64	857	93	7	28	72	74	26	72	1 029	-8	-172	-17
z toho mrkev	35	672	100	0	22	78	81	19	38	931	-3	-258	-28
z toho cibule	39	31	89	11	100	0	40	60	42	36	-3	-6	-16
Luskoviny na zeleno	16	3	86	14	100	0	52	48	12	3	4	0	14
Jablka	260	3 990	86	14	75	25	55	45	421	3 162	-161	827	26
Hrušky	104	218	74	26	98	2	45	55	222	373	-118	-155	-42
Peckoviny	240	1 638	81	19	97	3	21	79	409	1 822	-169	-184	-10
Bobuloviny	55	220	69	31	100	0	15	85	53	277	2	-57	-21
Hrozny	60	1 753	55	45	100	0	56	44	83	3 278	-23	-1 525	-47

¹⁾ Počet farem zahrnuje pouze subjekty, u kterých byla realizována produkce (nejsou zahrnuty např. farmy s nově založenými trvalými kulturami).

²⁾ V celkové produkci obilovin je navíc zahrnuta ještě kategorie Ostatní obiloviny (tato kategorie není zahrnuta v tabulce).

³⁾ LAKR zahrnuje léčivé, aromatické a kořeninové rostliny.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022 a 2023

6.2 Způsob uplatnění živočišné produkce z ekofarem

Také v případě některých živočišných produktů byly zaznamenány rozdíly mezi plánovanou a reálně uplatněnou produkcí. Tyto rozdíly a některé možné příčiny vedoucí k jejich vzniku jsou okomentovány v následující části zprávy. K častějším a větším výkyvům mezi plánovanou a reálnou produkcí dochází u komodit, které jsou produkovány menším počtem farem (např. med nebo koží produkty). Každá větší farma, která pak provede v uplatnění produkce výraznější změnu (např. v jednom roce maso vyveze do zahraničí, ale v dalším roce realizuje produkci v ČR), způsobuje skoková navýšení (snížení).

Živočišné produkty

Rozdíl plánovaného a reálného objemu produkce

V rámci produkce masa došlo k nárůstu reálné produkce v roce 2021 proti původnímu plánu u hovězího (o 6,7 %) a kožího masa (o 35,6 %). Naopak v případě vepřového masa byla reálná produkce o 29,3 % nižší než plánovaná, stejně tak u masa drůbežího (o 27,6 %) a skopového (o 1 %).

Skutečně uplatněná produkce ovčího mléka byla vyšší než plánovaná, a to o 17,1 %. Naproti tomu reálná produkce kožího a kravského mléka byla ve srovnání s plánovanou produkcí nižší, o 12,4 % v případě kožího a o 2,3 % v případě kravského mléka.

Produkce počtu vajec v roce 2021 byla ve skutečnosti o 6,9 % vyšší než plánovaná. Naopak u medu je zaznamenán 3,2% úbytek.

Podíl uplatnění na domácím trhu a na export

Uplatnění živočišné produkce z ekologického zemědělství na domácím a zahraničním trhu bylo odlišné než u produkce rostlinné. Významnější podíl exportu byl zaznamenán u hovězího (37 %), skopového (24 %) a drůbežího (8 %) masa. Ostatní živočišné produkty, jako je koží a vepřové maso, koží, ovčí a kravské mléko, vejce a med byly uplatněny výhradně na domácím trhu.

Prodej produkce jako bio nebo konvenčního produktu

V Tab. 24 je u jednotlivých produktů živočišné výroby vyjádřen také podíl prodeje s certifikátem, tedy v kvalitě bio, a bez certifikace, tedy jako konvenční produkt. V roce 2021 byl veškerý objem prodaného ovčího mléka a medu nabízen v kvalitě bio. Vysoký podíl produkce prodané s certifikátem byl zaznamenán také u vajec (99 %), kožího (95 %) a kravského (93 %) mléka. V BIO kvalitě bylo prodáváno také drůbeží maso (88 %) a vepřové maso, u jehož množství prodaného s certifikátem pokračoval klesající trend (42 %). Hovězí maso bylo, z více než poloviční části (55 %), prodáváno jako konvenční produkt. Vyšší objem prodeje do konvence byl zaznamenán také u skopového (80 %) a kožího masa, kde byla téměř veškerá produkce (98 %) uplatněna bez certifikátu. Podíl živočišných produktů z ekologických farem prodaných jako bio či jako konvenční produkt je znázorněn v Grafu 5.

Uplatnění produkce dle kategorií

Maso

Na českých ekofarmách dosáhla produkce masa v roce 2021 hodnoty 9 362 tis. kg, přičemž nejvíce bylo zastoupeno maso hovězí (8 773 tis. kg). Druhým nejvíce zastoupeným druhem bylo maso skopové s celkovou produkcí přesahující množství 291 tis. kg. Drůbežího masa bylo vyprodukováno 142 tis. kg a masa vepřového 129 tis. kg. Nejméně zastoupeným druhem bylo maso kozí s celkovou produkcí přesahující 27 tis. kg.

V případě hovězího, skopového a drůbežího masa dominoval v rámci jeho uplatnění prodej, a to převážně na domácím trhu. Část takto uplatněné produkce však mohla být prodána v ČR přes zprostředkovatele a druhotně využita na zahraničním trhu. Přímou do zahraničí mířila část produkce hovězího (37 %), skopového (24 %) a drůbežího (8 %) masa. U vepřového masa bylo 30 % produkce prodáno, a to výhradně na domácím trhu. Dalších 70 % z celkové produkce vepřového masa bylo využito jiným způsobem, většinou zpracováním na farmě a menší část pro vlastní spotřebu farmářů (zem. subjektů). Podobná situace nastala u masa kozího. Prodej zde nebyl dominantním způsobem uplatnění a převažovaly jiné způsoby využití produkce – většina byla pro vlastní spotřebu, menší část pak byla zpracována na farmě.

S certifikátem bio bylo prodáváno nejčastěji maso drůbeží (88 %) a hovězí (45 %). Vyšší zastoupení masa prodaného s certifikátem bylo zaznamenáno také při prodeji vepřového masa (42 %). Nejméně masa v bio kvalitě pak prodali chovatelé ovcí (20 %). Prodej chovatelů koz byl realizován výhradně konvenčním způsobem (pouze 2 % byla prodána s certifikátem).

Jak již bylo uvedeno výše, u kozího masa nebyl převažujícím způsobem užití prodej, ale jiný způsob uplatnění, tzn. především zpracování na farmě s následným prodejem masných výrobků nebo vlastní spotřebou.

Mléko

Reálná produkce mléka činila v roce 2021 celkem 35 923 tis. l. Nejvíce bylo zastoupeno mléko kravské (35 058 tis. l), následovalo mléko kozí (741 tis. l). Nejméně zastoupeno bylo mléko ovčí, jehož reálná produkce činila přes 200 tis. l.

U kravského mléka byl převažujícím způsobem uplatnění prodej. V roce 2021 bylo prodáno celkem 85 % vyprodukovaného kravského mléka. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 99 % kravského mléka určeného k prodeji bylo v roce 2021 uplatněno na domácím trhu. Významnou roli zde mělo odbytové družstvo působící na domácím trhu od roku 2012, které určitou část vykoupeného mléka následně prodává odběratelům do zahraničí (7 %). Vzhledem k tomu, že dle údajů odbytového družstva za rok 2021 bylo 35 % vyprodukovaného mléka původem z ekologického zemědělství zpracováno v rámci konvenční mlékárenské produkce, je tedy konečný podíl kravského bio mléka poněkud nižší, přestože z dotazníkového šetření vyplývá, že z celkového množství prodaného objemu kravského mléka byla převážná většina, tj. 93 % s certifikátem bio.

U ovčího a kozího mléka bylo zaznamenáno vyšší procento jiného způsobu uplatnění produkce než prodej. Jednalo se o zpracování na farmě, spotřebu formou krmiva, vlastní spotřebu na farmě atd. U ovčího mléka bylo touto cestou uplatněno 85 % vyprodukovaného objemu, u kozího mléka pak 82 %. Většina takto uplatněného mléka byla zpracována na farmě a následně prodána jako bio produkt. Jako konvenční byly prodány výrobky z 5 % kozího mléka. Pro vlastní spotřebu farmáře či jako krmivo pro zvířata bylo z tohoto objemu využito 5,1 % ovčího a stejně tak 3,4 % kozího mléka.

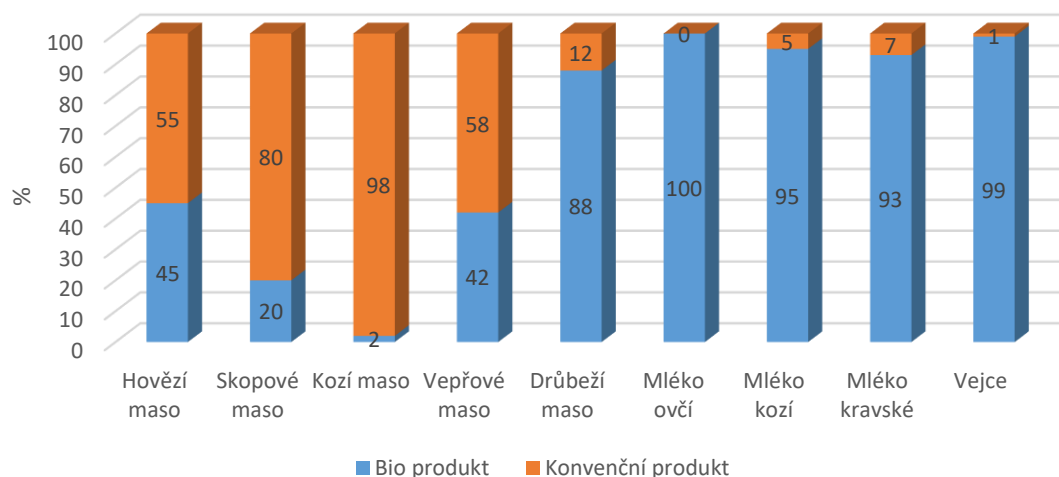
Další produkce

Celková produkce vajec z ekologických chovů dosáhla v roce 2021 hodnoty 5 702 tis. kusů. Z toho 98 % bylo uplatněno prodejem, a to výhradně v bio kvalitě na domácím trhu, zbylá 2 % byla využita při zpracování na farmě či pro vlastní spotřebu farmáře.

Podobně téměř všechna produkce medu byla k prodeji (98 %), z toho 100 % v biokvalitě a na domácím trhu.

Živá zvířata

Počty živých zvířat odchovaných a následně prodaných jako zástav na ekologických farmách v ČR v roce 2021 jsou shrnuty v Tab. 25. Jedná se o zástavová telata a jehňata v celkovém počtu téměř 80,5 tis. ks. V případě telat byl reálně prodaný počet zvířat vyšší než původní plán, a to o 6,8 %. U zástavu jehňat pak o 14,7 %. Výhradním způsobem uplatnění zástavových telat byl prodej, a to jak na domácím, tak i zahraničním trhu, přičemž v rámci exportu bylo v roce 2021 prodáno 24 % zástavu telat. V případě uplatnění zástavových jehňat byl také dominantním prodej (100 %). Prodej byl uskutečňován jak na trhu domácím, tak i na trhu zahraničním, přičemž bylo v rámci exportu prodáno 14 % zástavu jehňat. Stejně jako v předchozím sledovaném období převažoval prodej do konvence. Bez certifikátu bio tak bylo v roce 2021 prodáno 83 % zástavových telat a 91 % zástavových jehňat. Také u chovných zvířat převažoval skot (13,7 tis. ks) a ovce (3,4 tis. ks). Ostatní druhy hospodářských zvířat zahrnutých v dotazníkovém šetření, tj. kozy, prasata, drůbež a koně byly zastoupeny spíše nižším počtem chovných zvířat, který nepřesahoval hodnotu 1 000 ks. Chovné kozy, prasata, drůbež a koně byli zpeněžováni výhradně na domácím trhu. Do zahraničí pak bylo vyvezeno 5 % chovného skotu 27 % chovných ovcí. Převážná většina živých zvířat z ekologických chovů byla prodána jako konvenční. Významné zastoupení zvířat prodávaných s certifikátem bio bylo zaznamenáno u chovného skotu (58 %) a ovcí (26 %).

Graf 5 Podíl prodeje dle typu kvality (bio nebo konvenční produkt) u vybraných kategorií živočišných produktů v roce 2020 (%)

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022; zpracování ÚZEI

Tab. 24 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2021 a srovnání s plánovanou produkcí

Produkce ŽV	Reálná živočišná produkce v roce 2021 a její užití								Plán produkce na rok 2021 (odhad)		Rozdíl plánované a reálné produkce		
	Počet farem	Celková produkce	Užití produkce:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem	Produkce	Počet farem	Produkce	
			prodej	jiné užití	domácím	export	BIO produkt	Konvenční produkt				(absolutně)	(%)
Hovězí maso (kg)	2 103	8 772 624	92%	8%	63%	37%	45%	55%	2 197	8681445	-94	91 179	1,1
Skopové maso (kg)	681	291 315	52%	48%	76%	24%	20%	80%	626	266998	55	24 317	9,1
Kozí maso (kg)	151	27 008	33%	67%	99%	1%	2%	98%	128	23060	23	3 948	17,1
Vepřové maso (kg)	32	129 417	30%	70%	100%	0%	42%	58%	30	134924	2	-5 507	-4,1
Drůbeží maso (kg)	20	142 080	95%	5%	92%	8%	88%	12%	18	143018	2	-938	-0,7
Mléko ovčí (l)	13	200 211	15%	85%	100%	0%	100%	0%	14	145100	-1	55 111	38,0
Mléko kozí (l)	39	740 624	18%	82%	100%	0%	95%	5%	45	845 442	-6	-104 818	-12,4
Mléko kravské (l)	102	35 057 992	85%	15%	99%	1%	93%	7%	102	35963440	0	-905 448	-2,5
Vejce (ks)	35	5 702 025	98%	2%	100%	0%	99%	1%	36	5638350	-1	63 675	1,1
Med (kg)	3	3 970	98%	2%	100%	0%	100%	0%	2	5630	1	-1 660	-29,5

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2023

Tab. 25 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2021 a srovnání s plánovanou produkcí - zástav

Kategorie zvířat	Reálné uplatnění živých zvířat v roce 2021								Plán uplatnění živých zvířat na rok 2021 (odhad)		Rozdíl plánovaného a reálného uplatnění		
	Počet farem	Počet zvířat (ks)	Způsob užití:		Prodej na trhu:		Prodej jako:		Počet farem	Počet zvířat (ks)	Počet farem	Počet zvířat (ks)	
			prodej	jiné užití	domácím	export	BIO	konvenční				(absolutně)	(%)
Telata – zástav	1 830	66 980	99%	1%	76%	24%	17%	83%	1 918	62 700	-88	4 280	6,8
Ovce – zástav	310	13 409	100%	0%	86%	14%	9%	91%	315	11 689	-5	1 720	14,7

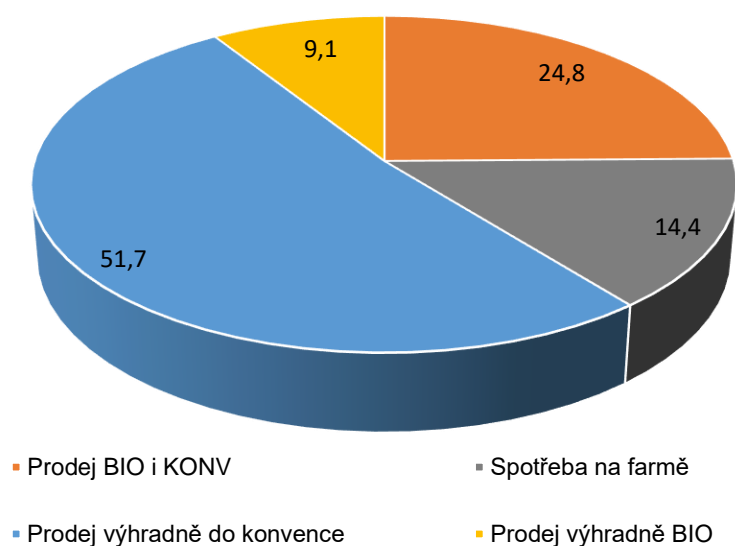
Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2023

7 Způsob prodeje bioproduktů z ekofarem (rok 2021)

7.1 Prodej bioproduktů na konvenčním trhu

Z celkového počtu 4 148 ekofarem, které měly možnost prodat v roce 2021 alespoň jeden produkt s certifikátem, zhruba 76,5 % z nich uvedlo, že byly nuceny část nebo i veškerou svoji bioprodukcí prodat na konvenčním trhu (v roce 2020 činil tento podíl 73,5 %). Přičemž 51,7 % ekofarem uvedlo, že v roce 2021 realizovaly produkci výhradně na konvenčním trhu (viz Graf 6). Naopak 377 ekofarem (9,1 %) prodalo veškerou svou bioprodukcí výhradně s certifikátem, což je o 29 farem více než v roce 2020. Prodej jak na konvenčním trhu, tak na trhu bioproduktů realizovalo 24,8 % ekofarem a zbylých 14,4 % ekofarem uvedlo, že v daném roce nerealizovaly prodej vůbec a svoji produkci nejčastěji spotřebovaly přímo na farmě¹⁸.

Graf 6 Podíl zrealizovaného prodeje (uplatnění) produkce z pohledu kategorie „BIO“ a „konvenční produkt“ v roce 2021 (%)

Zdroj: vlastní výpočty ÚZEI

7.2 Prodej bioproduktů s certifikátem

Pokud ekozemědělec uskutečnil v roce 2021 prodej nějaké své bioprodukce s certifikátem, zjišťovalo se současně, jakým způsobem byl daný produkt prodán (tzn. specifika obchodních cest a prodaného množství). Z celkových 4 842 respondentů odpovědělo 1 406 (tj. 29 %) kladně na otázku „Prodal(a) jste v minulém roce (tj. 2021) nějaké vaše BIO produkty s certifikátem?“ a každý z nich byl požádán o poskytnutí informace o způsobu prodeje (distribuční cesty) u minimálně jednoho svého produktu. Důležitost distribuční cesty byla vyhodnocena jednak počtem ekofarem, které danou cestu

¹⁸ Spotřeba na farmě zahrnuje spotřebu produkce ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo ve formě vlastní spotřeby farmáře (zem. subjektu) či uskladnění produkce.

využily, a jednak celkovým množstvím bioproduktu, který se touto cestou prodal. Možností uplatnění bioprodukce je mnoho, přes prodej do zahraničí, velkoobchodům nebo maloobchodům, odbytovým družstvům, přes zprostředkovatele a přes přímý prodej, který zahrnuje prodej konečným spotřebitelům na tržnicích, na farmě bez obchodu a prodej na farmě ve vlastním obchodu. V tabulce číslo 26, 27 a 28 nebylo možné uvést všechny obchodní cesty včetně realizovaných objemů s ohledem na citlivost údajů. V tabulkách jsou uvedeny údaje pro danou obchodní cestu v případě, že u ní byly zaznamenány informace od minimálně tří respondentů.

Rostlinné bioprodukty

U obilovin byl v roce 2021 nejčastěji využívanou obchodní cestou prodej zpracovatelům. Také z hlediska prodaného objemu se nejvíce uplatil prodej zpracovatelům, kdy se touto cestou prodalo 28,6 % bio obilí. Tento způsob obchodní cesty dominoval konkrétně u pohanky (54,0 % objemu), u žita (40,9 % objemu), ovsa (36,2 % objemu), špaldy (29,4 % objemu) a u tritikále (28,7 % objemu). U prodeje do zahraničí, což byla z hlediska objemu druhá nejvýznamnější cesta, byly největší objemy prodány u komodit jako je kukuřice (78,6 %), pšenice (35,8 %), dále špaldy (26,5 %), ovsa (21,0 %) a ječmene (20,6 %). Následoval prodej přes odbytová družstva, kde největšího prodaného objemu z obilovin dosáhl ječmen (27,8 %) a žito (24,0 %). Prostřednictvím prodeje přes zprostředkovatele bylo uplatněno 16,7 % objemu, jiným farmářům bylo prodáno 6,2 % objemu a přímým prodejem se prodalo 1,1 % obilovin z celkové produkce bio obilovin v ČR. Nejméně využívanou obchodní cestou byl prodej domácím velkoobchodům (0,3 % objemu). Jednotlivé typy obchodních cest, počet farem a podíl prodaného objemu u obilí jsou uvedeny v Tab. 26.

Luskoviny na zrno se nejčastěji prodávaly dalším zpracovatelům, ale z pohledu podílu objemu měl dominantní postavení prodej do zahraničí (40,9 %) a prodej přes odbytová družstva (35,2 %), viz Tab. 27.

U brambor byl stejně jako v předchozích letech nejčastěji využívanou obchodní cestou přímý prodej – tímto způsobem se prodalo 5,8 % bioprodukce. Z pohledu objemu byl nejvýznamnější prodej do zahraničí, kdy touto cestou bylo uplatněno 81,4 % produkce. Prodej do maloobchodní sítě dosáhl úrovně 6,3 %.

Zelenina se nejčastěji prodávala opět formou přímého prodeje (52 subjektů). Tímto způsobem bylo prodáno 10,3 % objemu celkové bioprodukce zeleniny. Z hlediska objemu byl nejvýznamnější obchodní cestou prodej do zahraničí (85,4 %), který byl ale realizován pouze u 4 respondentů. U plodové zeleniny byl nejčastěji realizovaný přímý prodej, kdy se tímto způsobem prodalo 27,5 % bioprodukce. Z pohledu objemu byl nejvýznamnější prodej do zahraničí, kdy se touto cestou uplatnilo 66,1 % produkce. U košťálové a brukvovité zeleniny byla u všech 10 subjektů veškerá bioprodukce uplatněna přímým prodejem. U kořenové a hlízové zeleniny byl nejčastěji využívanou obchodní cestou přímý prodej. Touto cestou se však prodalo pouze 2,6 % objemu produkce.

U ovoce byl stejně jako v minulých letech nejčastěji využívanou obchodní cestou dle počtu farem přímý prodej a prodej zpracovatelům. Zprostředkovatelům bylo prodáno 45,9 % objemu jablek, následoval prodej zpracovatelům (35,8 %) a přímý prodej (8,8 %), viz Tab. 28. V rámci produkce hrušek uplatnilo celkem 10 subjektů 62,1 % celkové produkce formou přímého prodeje. Peckoviny byly z pohledu objemu produkce i počtu nejvíce prodány formou přímého prodeje (52,8 % objemu). U bobulovin (rybíz, maliny, ostružiny a jiné) činil přímý prodej 34,4 % objemu produkce. Do kategorie ostatní ovoce bylo zahrnuto 6 subjektů, u kterých byl souhrnně zahrnut prodej více druhů ovoce. Veškerý objem bioprodukce byl uplatněn přes přímý prodej.

Bioprodukce vinných hroznů byla prodána ze 20,5 % zpracovatelům.

Seno a senáž byly převážně obchodovány s jinými farmáři, přičemž touto cestou bylo prodáno 87,0 % produkce sena a 59,0 % senáže (viz Tab. 27).

V roce 2021 uvedlo 33 farem mezi své nejvýznamnější bio produkty léčivé a aromatické rostliny a koření (LAKR). Ty byly nejčastěji prodány zpracovatelům, také z hlediska objemu měl největší zastoupení prodej přes zpracovatele (55,8 % objemu produkce).

Dalším bioproduktem bylo osivo, které bylo z pohledu prodaného objemu nejčastěji prodáno přes zpracovatele (72,6 %), dále se uplatnil mimo jiné prodej přes odbytová družstva (7,3 %).

Na trhu byly prodávány i další bioprodukty, ale k jejich publikování není k dispozici dostatek údajů.

Tab. 26 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2021 – obiloviny

Bioprodukt	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Obiloviny			
pšenice	odbytové družstvo	26	19,2
	prodej jiným farmářům	6	4,0
	zprostředkovatel	21	18,6
	prodej zpracovatelům	56	22,1
	přímý prodej	5	0,3
	prodej do zahraničí	21	35,8
špalda	odbytové družstvo	24	25,3
	zprostředkovatel	22	16,0
	prodej zpracovatelům	48	29,4
	přímý prodej	4	2,5
	prodej do zahraničí	22	26,5
ječmen	odbytové družstvo	9	27,8
	prodej jiným farmářům	9	20,0
	zprostředkovatel	7	9,6
	prodej zpracovatelům	22	21,4
	prodej do zahraničí	6	20,6
oves	odbytové družstvo	22	17,6
	prodej jiným farmářům	12	8,2
	zprostředkovatel	24	15,2
	prodej zpracovatelům	76	36,2
	přímý prodej	4	1,0
	prodej do zahraničí	17	21,0
žito	odbytové družstvo	9	24,0
	zprostředkovatel	5	19,8
	prodej zpracovatelům	14	40,9
	prodej do zahraničí	3	12,8
tritikále	odbytové družstvo	9	9,6
	prodej jiným farmářům	7	16,2
	zprostředkovatel	9	27,3
	prodej zpracovatelům	22	28,7
	prodej do zahraničí	6	18,1
pohanka	odbytové družstvo	3	7,5
	zprostředkovatel	3	26,0
	prodej zpracovatelům	15	54,0
	prodej do zahraničí	4	6,2
kukuřice	prodej do zahraničí	5	78,6

Pozn.: Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022

Tab. 27 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2021 – ostatní

Bioprodukt	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Luskoviny na zrno			
luskoviny na zrno	odbytové družstvo	20	35,2
	prodej zpracovatelům	22	19,4
	přímý prodej	3	0,6
	prodej do zahraničí	14	40,9
Okopaniny			
brambory	prodej do maloobchodu	4	6,3
	prodej zpracovatelům	3	3,0
	přímý prodej	12	5,8
	prodej do zahraničí	6	81,4
Zelenina			
zelenina	prodej do maloobchodu	4	2,4
	zprostředkovatel	6	1,3
	přímý prodej	52	10,3
	prodej do zahraničí	4	85,4
	veřejné stravování, restaurace	7	0,6
plodová zelenina	přímý prodej	11	27,5
	prodej do zahraničí	3	66,1
	veřejné stravování, restaurace	3	3,6
košťálová a brukvovitá zelenina	přímý prodej	10	100
kořenová a hlízová zelenina	zprostředkovatel	4	1,2
	přímý prodej	19	2,6
	veřejné stravování, restaurace	4	0,3
ostatní	přímý prodej	10	76,1
Seno/senáž			
seno	prodej jiným farmářům	68	87,0
	zprostředkovatel	3	4,3
	prodej zpracovatelům	3	4,8
senáž	prodej jiným farmářům	25	59,0
Ostatní			
LAKR ¹⁾	odbytové družstvo	4	40,7
	prodej zpracovatelům	20	55,8
	přímý prodej	6	1,2
osivo	odbytové družstvo	3	7,3
	prodej zpracovatelům	9	72,6

¹⁾ LAKR – léčivé a aromatické rostliny a koření.

Pozn.: Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022

Tab. 28 Způsob prodeje hlavních bioproduktů RV v roce 2021 – ovoce a hrozny

Bioprodukt	Obchodní cesta	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Trvalé kultury			
jablka	zprostředkovatel	7	45,9
	prodej zpracovatelům	21	35,8
	přímý prodej	26	8,8
	prodej do zahraničí	3	8,5
hrušky	přímý prodej	10	62,1
peckoviny	prodej zpracovatelům	5	7,1
	přímý prodej	17	52,8
bobuloviny	přímý prodej	3	34,4
ostatní ovoce	přímý prodej	6	100
vinné hrozny	prodej zpracovatelům	4	20,5

Pozn.: Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022

Živočišné bioprodukty

Nejčastější způsob prodeje a podíl prodaného objemu jsou sledovány také u bioproduktů z živočišné výroby. Údaje získané v dotazníkovém šetření pro rok 2022 jsou shrnuty v Tab. 29. Stejně jako v letech předešlých jsou publikovány pouze údaje při počtu minimálně tří respondentů ve skupině.

Z tohoto důvodu jsou v části živočišné produkty uvedeny údaje pouze za kravské a kozí mléko, kravský sýr, vejce a hovězí maso. Další části tabulky se pak věnují nejvíce využívaným obchodním cestám v případě prodeje živých zvířat, která jsou nejčastěji prodávána na chov, jako zástav nebo na porážku (jatečná zvířata). Sběr dat pro tuto kapitolu je dlouhodobě výrazně zatížen neochotou respondentů poskytovat údaje týkající se využívaných prodejních cest. U bioproduktů uvedených v Tab. 29 se proto nejedná o veškerý objem produkce, který byl v daném roce uplatněn, ale pouze o tu část, která byla zaznamenána v dotazníkovém šetření. Stejně tak podíly produkce u jednotlivých cest uvedené v textu níže vychází z objemu získaných dat, nikoli uplatněné produkce v ČR celkem.

Kravské mléko bylo nejčastěji prodáváno zpracovatelům nebo formou přímého prodeje. Z hlediska prodaného objemu byl největší podíl produkce (87,4 %) prodán prostřednictvím zpracovatelů. Přímým prodejem z farmy bylo uplatněno pouze 0,3 % objemu kravského mléka, ale tato cesta uplatnění byla druhou nejčastější (11 subjektů). U kozího mléka a kravského sýra bylo pak přímým prodejem (konkrétně přímo na farmě) obchodováno 100 % produktů. Naopak vajec bylo přímo prodáno pouze 4,4 %. U hovězího masa jsou prodejní cesty nejvíce diverzifikované – přes zprostředkovatele bylo prodáno 9,3 % objemu, přes zpracovatele bylo uplatněno 58,4 % a přímým prodejem 28,5 %.

V prodeji živých zvířat, stejně jako v předchozích letech, dominoval skot. Chovný skot byl z 79,4 % prodáván jiným farmářům, stejně jako chovné jalovice (94,2 %), býci (83,7 %) a zástavová telata (63,0 %). Jatečný skot pak byl prodáván hlavně přes zprostředkovatele (80,8 %). Zprostředkovatelé zajišťovali uplatnění i zástavových telat (29,0 %). Další využívanou prodejní cestou

byl v případě skotu přímý prodej (např. 8,0 % zástavových telat), prodej zpracovatelům (např. 17,9 % jatečného skotu a 10,6 % býků) a prodej do zahraničí (např. 0,3 % jatečného skotu). Lze předpokládat, že podíl exportovaných zvířat byl poněkud vyšší, protože při prodeji zprostředkovatelům je pravděpodobné, že následně uskuteční prodej do zahraničí.

U ovcí lze pozorovat podobné prodejní způsoby. U zástavových jehňat vychází 66,9% podíl prodeje jiným farmářům, dále 94,6 % podíl stejného uplatnění chovných ovcí. Jatečné ovce pak byly ze 78,0 % prodány zpracovatelům. V odpovědích se objevuje ještě varianta „prodej přes zprostředkovatele“, která se týká 30,8 % zástavových jehňat a 7,1 % jatečných ovcí.

Jatečná drůbež byla, jako v letech minulých, prodávána výhradně zpracovatelům (99,2 %).

Ostatní kategorie zvířat byly uvedeny pouze malým vzorkem farmářů, a proto nejsou tyto údaje v Tab. 29 zahrnuty.

Tab. 29 Způsob prodeje hlavních bioproduktů živočišné výroby a živých zvířat v roce 2021

Kategorie	Obchodní cesta ¹⁾	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Živočišné produkty			
kravské mléko	prodej zpracovatelům	35	87,4
	přímý prodej	11	0,3
kozí mléko	přímý prodej	5	100,0
kravský sýr	přímý prodej	6	100,0
vejce	přímý prodej	16	4,4
hovězí maso	prodej přes zprostředkovatele	6	9,3
	prodej zpracovatelům	28	58,4
	přímý prodej	15	28,5
Skot²⁾			
býci	prodej jiným farmářům	11	83,7
	prodej přes zprostředkovatele	1	5,8
	prodej zpracovatelům	2	10,6
telata zástav	prodej jiným farmářům	32	63,0
	prodej přes zprostředkovatele	5	29,0
	přímý prodej	3	8,0
skot jatečný	prodej jiným farmářům	11	0,6
	prodej přes zprostředkovatele	261	80,8
	prodej zpracovatelům	247	17,9
	přímý prodej	12	0,4
	prodej do zahraničí	8	0,3
chovný skot	prodej jiným farmářům	304	79,4
	prodej přes zprostředkovatele	14	4,2
	prodej zpracovatelům	51	15,8
chovné jalovice	prodej jiným farmářům	14	94,2

Kategorie	Obchodní cesta ¹⁾	Počet farem	Podíl prodaného objemu (%)
Ovce			
jehňata zástav	prodej jiným farmářům	10	66,9
	prodej přes zprostředkovatele	4	30,8
chovné ovce	prodej jiným farmářům	17	94,6
jatečné ovce	prodej přes zprostředkovatele	4	7,1
	prodej zpracovatelům	32	78,0
Drůbež			
brojleři	prodej zpracovatelům	8	99,2

¹⁾ V případě „přímého prodeje“ bylo možné v dotazníku vybírat z několika variant. Nejvíce zastoupen byl přímý prodej spotřebitelům přímo z farmy a přímý prodej z vlastního obchodu mimo farmu.

²⁾ Respondenti dotazníkového šetření často uvádí položku „chovný skot“ bez bližší specifikace, zda se jedná o krávy, jalovice nebo býky. Aby mohly být i u těchto zvířat použity údaje o prodejních cestách, je v tabulce uvedena kromě položky „chovné jalovice“ a „chovní býci“ také tato souhrnná kategorie.

Pozn.: Údaje nejsou publikovány při počtu respondentů ve skupině nižším než 3.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022

7.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách

Smyslem zjišťování bylo určit rozsah prodeje z ekofarem přímo konečným spotřebitelům (tzv. prodej ze dvora). Přímý prodej zahrnuje: prodej na farmě bez obchodu nebo ve vlastním obchodě zemědělce, prodej v rámci agroturistiky na ekofarmě, prodej bioproduktů na tržnicích nebo prostřednictvím zásilkové služby, donášky nebo přes internet.

Z celkového počtu 4 842 respondentů odpovídaly na tuto otázku pouze ekofarmy, které již mohly v roce 2021 prodávat alespoň jeden svůj bioprodukt s certifikátem. Ze 4 148 ekofarem jich 178 uvedlo (tj. cca 4,3 %), že v roce 2021 prodávaly své bioprodukty přímo na farmě (viz Graf 7). Jedná se o meziroční zvýšení o 11,3 %.

Tento podíl může být pravděpodobně o něco vyšší, protože zde nejsou zahrnuty farmy, které sice prodej ze dvora realizují, ale svoje produkty prodávají bez certifikátu jako běžné konvenční produkty. Pokud vezmeme v úvahu pouze ekofarmy, které v daném roce skutečně realizovaly prodej nějakého svého bioproduktu s certifikátem, pak zhruba každá osmá farma prodala v roce 2021 alespoň jeden svůj bioprodukt ze dvora (12,7 % podíl), což je vyšší podíl než v roce 2020.

K posouzení významu přímého prodeje byl dále zjišťován jeho podíl na celkovém obratu ekofarmy (viz Tab. 30). Podíl farem v jednotlivých kategoriích byl mírně jiný než v roce 2020, a více se přiblížil situaci z roku 2019 (možnou souvislost lze hledat s obdobím pandemie COVID19), které mohlo obraty přímého prodeje ovlivnit.

Z ekofarem, které realizovaly prodej ze dvora, bylo 59 % farem ochotno sdělit objem realizovaného obratu cestou přímého prodeje. Celkem 21 % z těchto farem uvedlo, že jejich obrat činil v roce 2021 za prodej ze dvora méně než 100 tis. Kč. Dalších 36 % realizovalo obrat z přímého prodeje v hodnotě od 100 tis. Kč do 500 tis. Kč. Obrat v hodnotě od 500 tis. Kč do 1 mil. Kč uvedlo 19 % farem,

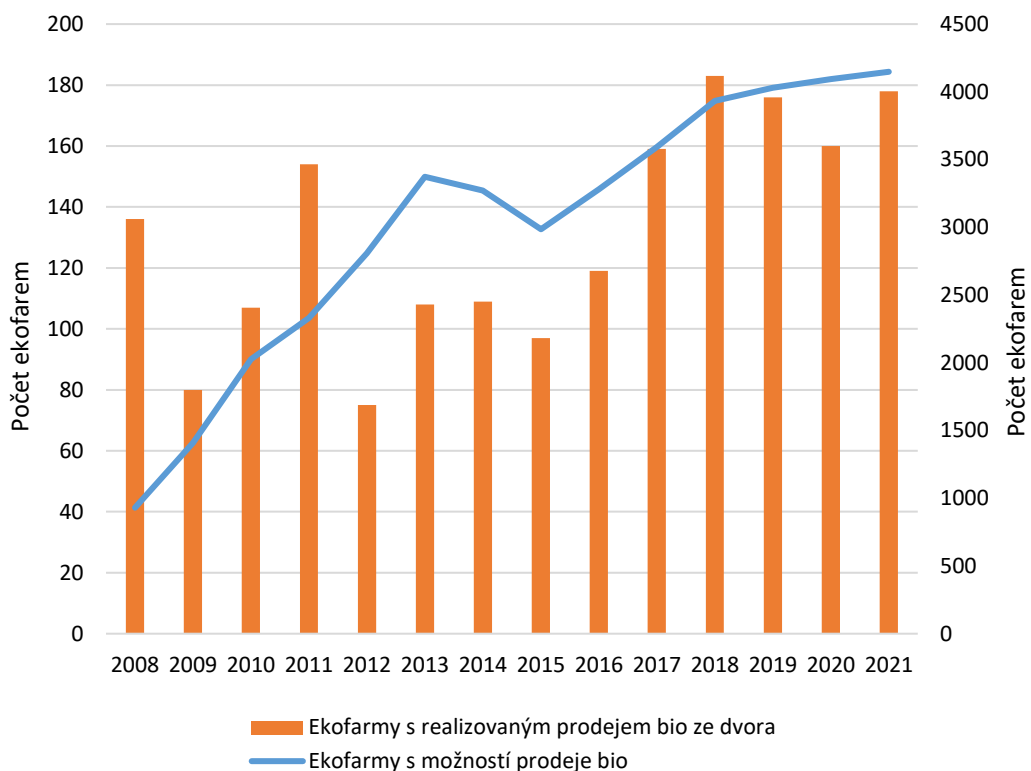
obrat v hodnotě od 1 mil. Kč do 5 mil. Kč realizovalo 21 % farem a zbylá 2 % farem, které byly ochotny obrat uvést, mělo obrat z přímého prodeje nad 5 mil. Kč.¹⁹

Přímý prodej je řešením problému nedostatku odbytových kanálů pro ekologické zemědělce, vysoké konkurence, nejistoty a nízkých výkupních cen v tradičních odbytových kanálech. Tento způsob realizace produkce farem navíc přivádí spotřebitele až na farmu (vytváří se tak přímý vztah mezi zemědělcem a spotřebitelem) a současně je to nejúčinnější způsob propagace ekologického zemědělství a biopotravin s jasným multiplikačním efektem.

Z pohledu prodávaných bioproduktů a biopotravin zůstala obdobná struktura faremního prodeje jako v přechodících letech. Nejvíce ekofarem (74 %) se opět specializovalo na prodej živočišných a 26 % ekofarem na prodej rostlinných produktů. Z živočišných bioproduktů se jednalo zejména o prodej masa a masných výrobků (88 farem) – převážně masa hovězího, dále o prodej mléčných výrobků (kravských, kozích, ovčích) včetně sýrů (41 farem), prodej mléka (16 farem) a vajec (6 farem). V porovnání s rokem 2020 se výrazně zvýšil počet farem, které prodávaly ze dvora mléčné výrobky, a naopak poklesl počet farem, které prodávaly přímo mléko. Z rostlinných bioproduktů dominoval prodej ovoce (např. jablka a švestky) včetně ovoce sušeného a dalších výrobků z něj, např. povidla, mošty, džemy (26 farem). Významné jsou z pohledu prodeje ze dvora také zpracované léčivé rostliny prodávané zejména ve formě čajů, sirupů a sušených bylinek (10 farem). Prodáváno bylo také víno (8 subjektů), ale byl zaznamenán pokles farem s tímto prodejem o polovinu proti roku 2020. Celkem 4 farmy nabízely ze dvora zeleninu včetně zpracované. Ojedinele farmy nabízely při přímém prodeji také např. mouku, brambory nebo houby.

---

¹⁹ Z důvodu zaokrouhlování nedává součet jednotlivých kategorií 100 %.

Graf 7 Počet ekofarem prodávajících bioprodukty a biopotraviny ze dvora (2008–2021)

Pozn.: V grafu je uveden u ekofarem s realizovaným prodejem bio ze dvora relativní podíl na počtu ekofarem, které již mohou prodávat certifikované bioprodukty.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2009–2022

Tab. 30 Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy (2008–2021)

Rok	Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy			
	<10 %	10–50 %	51 a více %	
2008	53 % farem	31 % farem	16 % farem	
2009	25 % farem	51 % farem	24 % farem	
2010	40 % farem	34 % farem	26 % farem	
2011	36 % farem	37 % farem	27 % farem	
Rok	<10 %	11–25 %	26–50 %	51 % a více
2012	26 % farem	33 % farem	18 % farem	23 % farem
2013	25 % farem	24 % farem	17 % farem	34 % farem
2014	25 % farem	32 % farem	18 % farem	25 % farem
2015	34 % farem	19 % farem	23 % farem	24 % farem
2016	26 % farem	26 % farem	17 % farem	32 % farem
2017	23 % farem	24 % farem	22 % farem	31 % farem
2018	14 % farem	21 % farem	24 % farem	41 % farem
2019	11 % farem	17 % farem	27 % farem	45 % farem
2020	15 % farem	15 % farem	20 % farem	50 % farem
2021	11 % farem	18 % farem	28 % farem	43 % farem

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2009–2022

8 Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin

První finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků byly uvolněny již v letech 1990–1992. Výrazný rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnově státní podpory, která byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství.

V letech 2004–2006 byly podmínky státní podpory upraveny programovým dokumentem „Horizontální plán rozvoje venkova“ (HRDP), který byl zpracován již dle pravidel EU, čímž byla zajištěna finanční podpora ekozemědělců i po vstupu ČR do EU. Ekologické zemědělství bylo jedním z podporovaných titulů v rámci tzv. agroenvironmentálních opatření (AEO). V těchto letech mohli ekologičtí zemědělci také využívat zvýhodněné bodové bonifikace při žádostech o podporu z „Operačního programu Zemědělství“.

Od roku 2007 byla podpora EZ zajišťována programovým dokumentem „Program rozvoje venkova 2007–2013“ (PRV) zpracovaným dle nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV, který nahradil „HRDP“ a „Operační program Zemědělství“. Titul „ekologické zemědělství“ byl v roce 2014 opět podporován v rámci AEO, kdy byla prodloužena platnost závazků z Programového období 2007–2013, podpora ekologických zemědělců tak byla realizována v rámci Osy II PRV pod titulem „EZ“, který společně s titulem pro integrovanou produkci spadl pod podopatření „Postupy šetrné k životnímu prostředí“ v rámci AEO. V rámci tohoto titulu byla ekozemědělcům vyplácena náhrada za ekonomické ztráty vzniklé tímto systémem hospodaření. Platba byla poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy s diferenciací dle užití ploch (tj. pěstovaných kultur). Shodnou výší plateb obdrželi ekozemědělci i na plochy v přechodném období. Od roku 2007 mohly navíc subjekty registrované v EZ získat bodové zvýhodnění u dalších pěti opatření v rámci Osy I a III PRV a měly tak mnohem vyšší šanci, že jejich projekt bude schválen a financován.

Od roku 2015 byla dle čl. 29 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 podpora EZ navržena zvlášť mimo AEO (nově AEKO). Od roku 2015 mohli žadatelé také vstupovat do nových titulů: krajinnotvorné sady, vinice, chmelnice, pěstování trav na semeno, travní porost na orné půdě a odplevelování dočasným úhorem. Naopak se zavedením podmínky podpory pouze pro uzavřené ekofarmy (tzn. bez souběhu produkce v rostlinné výrobě) byl zrušen titul podporující nižší sazbou travní porosty ekofarem se souběhem.

V roce 2022 nebylo s ohledem na ukončení programového období 2014–2020 již možné uzavírat nové pětileté závazky. Bylo ovšem možné neomezeně navýšit výměru již uzavřeného navazujícího dvouletého závazku uzavřeného v roce 2020, nebo bylo možné vstoupit do navazujícího opatření ekologického zemědělství, a to formou jednoletého závazku, které začínalo 1. ledna prvního roku závazku. Předchozí zařazení DPB v opatření EZ se neposuzovalo. Souběh starých (EZ) a nových (navazující EZ) závazku u jednoho žadatele byl umožněn, nikoli však na jednom DPB.

8.1 Základní dotace na plochu

Dne 1. března 2022 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 33/2022 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, ve znění pozdějších předpisů. V souvislosti s koncem programového období PRV 2014–2020 je již od roku 2020 uzavřen příjem nových žádostí do 5letého závazku. Dále bylo nařízením č. 33/2022 s účinností od 1. března 2022 novelizováno nařízení vlády č. 331/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujícího opatření ekologické zemědělství, kterým je stanovena možnost uzavírat zkrácené navazující dvouleté závazky. Pro stávající pětileté závazky a navazující dvouleté období byla stanovena výše plateb fixně v EUR, viz Tab. 31.

Tab. 31 Sazby pro opatření EZ a navazující opatření EZ platné v roce 2022

Užití půdy	Hospodaření/dotace	Výše sazby (EUR/ha)			
		Přechodné období	Ekologická produkce	Přechodné období	Ekologická produkce
		Opatření EZ		Navazující opatření EZ	
Trvalý travní porost	Trvalý travní porost	84	83	86	83
Orná půda	Pěstování zeleniny nebo speciálních bylin	536	466	537	466
	Pěstování jahodníku	669	583	670	583
	Pěstování trav na semeno	265	180	266	180
	Pěstování ostatních plodin	245	180	247	180
	Travní porost	79	69	81	69
	Úhor	34	29	35	29
Trvalá kultura	Ovocný sad – intenzivní	825	779	830	779
	Ovocný sad – ostatní	419	417	420	417
	Vínice	900	845	900	845
	Chmelnice	900	845	900	845
	Jiná trvalá kultura – s ekologicky významným prvkem krajiny	165	165	70	67

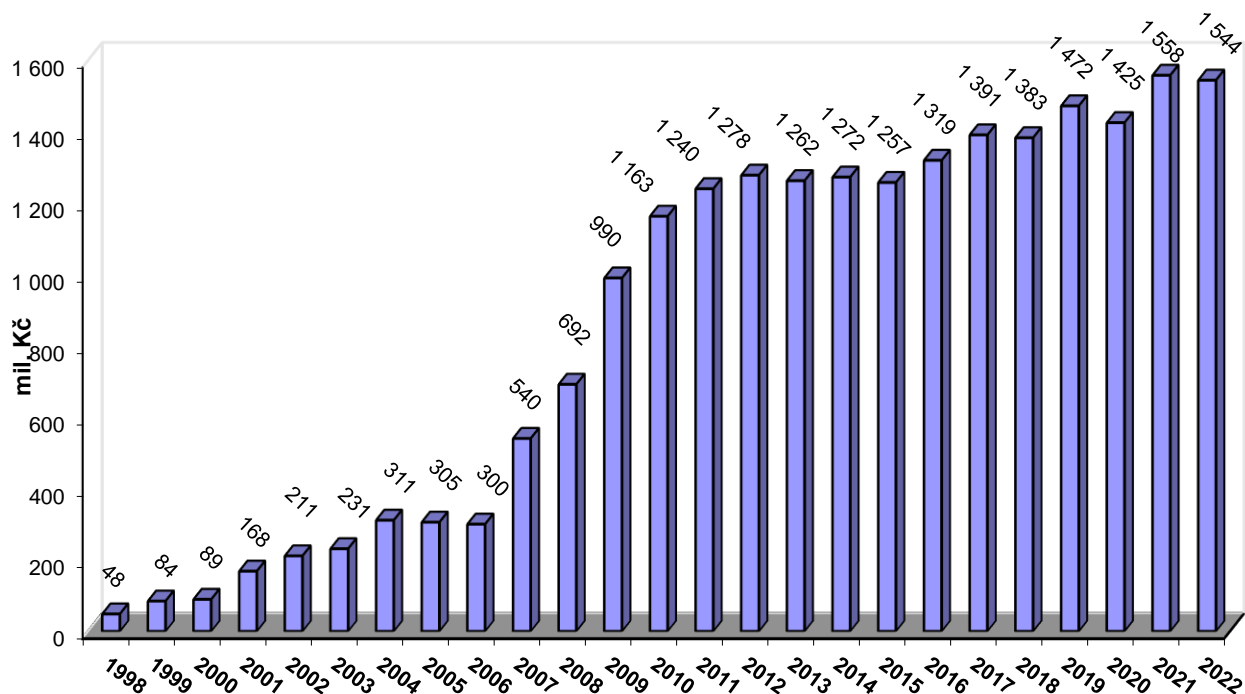
Zdroj: Program rozvoje venkova 2014–2020, pro rok 2022

K rozdělení platby u sadů došlo již v roce 2010, kdy původní vyšší platba byla poskytována na tzv. intenzivně obhospodařované sady (tj. s minimálním počtem 200 ks/ha vyjmenovaných druhů stromů nebo 800 ks/ha vyjmenovaných druhů bobulovin). Nižší sazba platila pro sady, které nesplňovaly výše uvedenou limitní podmínku hustoty výsadby. Toto rozdělení zůstalo v rámci nového programového období zachováno, došlo pouze k úpravě kritérií pro minimální stanovenou hustotu druhů stromů/keřů (intenzivní sady: jádroviny – min. 500 ks/ha, peckoviny min. 200 ks/ha, ovocné keře – min. 2 000 ks/ha; ostatní sady: ovocné stromy – min. 100 ks/ha, ovocné keře – min. 1 000 ks/ha).

Vzhledem k tomu, že jsou dotace vypláceny v Kč, odlišuje se každoročně jejich výše také v závislosti na uplatněném směnném kurzu (směnný kurz v roce 2022 činil 24,858 Kč/EUR). Zažádáno

bylo o 1 543,8 mil. Kč, což představuje meziroční pokles o 0,89 % (tj. o 14 mil. Kč), viz Graf 8. Byly podány žádosti o podporu EZ na plochu 567 169 ha, viz Tab. 32. Proti roku 2006, kdy bylo žádáno o zhruba 300 mil. Kč, vzrostl objem dotací více než pětinašobně. Toto navýšení bylo způsobeno jak růstem výměry podporovaných ploch EZ, tak navýšením plateb na ha v rámci PRV.

Graf 8 Vývoj dotací v EZ (1998–2022)

Pozn. Celková podpora představuje od roku 2004 objem zažádaných namísto do té doby uváděných vyplacených dotací, které jsou vypláceny vždy v průběhu následujícího roku.

Zdroj: SZIF; zpracoval ÚZEI

Tab. 32 Zažádané finanční prostředky na plochu EZ (přechodné období a ekologickou produkci) v letech 2016 až 2022

Druh zemědělské kultury/typ dotace	Zažádaná výměra (ha)							Zažádané finanční prostředky (v tis. Kč)						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Trvalý travní porost	408 733	421 086	430 091	438 085	432 983	444 352	452 332	907 667	945 038	912 059	935 873	913 397	968 196	935 115
Orná půda	62 004	66 499	75 831	87 438	87 581	99 698	109 626	331 621	363 277	393 995	456 287	437 493	515 543	538 581
<i>Pěstování zeleniny a speciálních bylin</i>	2 502	3 847	4 022	3 968	4 303	5 030	4 997	32 635	50 626	50 218	49 649	52 586	62 864	60 013
<i>Pěstování trav na semeno</i>	88	204	326	572	438	862	915	487	1 224	2 011	3 333	2 357	4 537	4 576
<i>Pěstování ostatních plodin</i>	56 725	59 576	68 453	79 055	78 989	88 863	97 944	293 410	305 913	336 211	396 153	375 589	438 867	463 600
<i>Travní porost na orné půdě</i>	2 664	2 833	3 023	3 836	3 836	4 855	5 693	5 067	5 471	5 517	7 092	6 889	9 127	10 252
<i>Úhor na orné půdě</i>	24	36	5	4	10	84	76	20	31	5	4	8	75	60
<i>Pěstování jahodníku</i>	1	3	2	3	5	4	4	2	12	33	56	64	73	80
Trvalá kultura	5 120	5 311	5 299	5 469	5 161	5 269	5 211	79 924	82 200	76 590	79 686	73 868	73 922	70 175
<i>Sady intenzivní</i>	1 775	1 805	1 766	1 831	1 737	1 519	1 530	37 822	38 638	35 382	36 934	34 737	31 230	29 776
<i>Ostatní sady</i>	1 746	1 782	1 698	1 717	1 595	1 773	1 527	19 908	20 432	18 102	18 422	16 921	19 438	15 851
<i>Krajinotvorný sad</i>	792	895	957	1 006	944	1 060	1 118	3 535	3 993	4 033	4 271	3 016	2 711	2 499
<i>Vinice</i>	803	825	872	908	878	908	1 027	18 548	19 026	18 931	19 915	19 028	20 321	21 824
<i>Chmelnice</i>	4	4	6	7	7	9	9	111	111	142	144	166	222	225
Celkem	475 857	492 896	511 221	530 992	525 725	549 319	567 172	1 319 212	1 390 515	1 382 644	1 471 846	1 424 758	1 557 661	1 543 871

Zdroj: SZIF; zpracoval ÚZEI

Závěr zprávy

Údaje prezentované v této zprávě jsou získávány díky finanční podpoře a zájmu MZe mít k dispozici aktuální statistické informace o ekologickém zemědělství v ČR. Sběr potřebných údajů je prováděn ve spolupráci s kontrolními organizacemi na základě dotazníku, který je vyplňován za ekofarmy hospodařící v systému ekologického zemědělství v daném roce šetření. Za rok 2022 byly získány údaje od 4 842 ekozemědělců.

Důvodem sběru těchto dat je potřeba získat podklady jednak pro vyplnění povinných statistických výkazů o EZ pro Eurostat a dále mít k dispozici údaje potřebné pro popis reálné situace v ekologickém sektoru a hodnocení státní politiky pro EZ.

Z výše popsaných údajů vyplývá, že k 31. 12. 2022 hospodařilo ekologicky 5 050 ekofarem, a to na 16 % z celkové výměry zemědělského půdního fondu v ČR v LPIS. Z pohledu užití půdy v EZ dominují trvalé travní porosty (TTP), s podílem 79,4 % na celkové výměře ekologicky obhospodařované půdy. Plocha orné půdy (OP) v EZ zabírá 19,5 % a trvalé kultury zaujímají podíl kolem 1 % v rámci všech ekologicky obhospodařovaných ploch. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy se nachází v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje (v těchto pěti krajích se nachází téměř 60 % ploch EZ).

V rostlinné výrobě byly hlavními plodinami pěstovanými na orné půdě stejně jako v předchozích letech obiloviny (45,0 %) a píce (40,3 %). Objem odhadované ekologické produkce píce z TTP tvořil 86,0 %. Celková produkce z orné půdy tvořila ze 43,7 % produkce obilovin a 49,2 % produkce píce na orné půdě²⁰. Na domácím trhu bylo zobchodováno okolo 70 % obilovin a luskovin na zrno a 97 % LAKR. Necelých 60 % brambor a olejnin naopak bylo exportováno do zahraničí. Většina rostlinné produkce byla prodávána také na konvenčním trhu (viz. Kapitola 6).

Co se týče živočišné výroby, tak nejčastěji chovaným druhem je skot, který v roce 2022 představoval 63,8 % všech ekologicky chovaných zvířat, následoval chov ovcí s 16,6% podílem. Také po přepočtení podílu přežvýkavců na VDJ vycházel jako nejvíce zastoupený skot (90,8 %). Zatížení travních porostů se pohybovalo okolo hodnoty 0,56 VDJ/ha. V návaznosti na to největší podíl na objemu vyprodukovaného bio masa zaujímal právě maso hovězí (94 %) a produkty z kravského mléka, včetně mléka samotného. Hovězí maso pak bylo z 55 % prodáváno jako konvenční produkt (skopové 80 %, kozí 98 %), naopak téměř všechno mléko a vejce bylo prodáváno jako bio, a to z většiny na domácím trhu. Největší podíl prodeje do zahraničí mělo hovězí maso, a to 37 %.

MZe podporuje rozvoj EZ jako hlavního směru udržitelného způsobu hospodaření především skrze opatření „Ekologické zemědělství“ v rámci PRV, v roce 2022 v celkové výši 1,544 mld. Kč. Dále mohou ekologičtí zemědělci čerpat dotace také z titulů Agroenvironmentálně-klimatických opatření (AEKO) včetně navazujících závazků (NAEKO). Bodové zvýhodnění mohli ekologičtí zemědělci využít v rámci projektových a investičních opatření. Tyto preferenční body byl v roce 2022 zrušeny, ale počítá se s jejich opětovným zavedením v rámci Strategického plánu SZP 2023-2027.

Z výše uvedeného je zřejmé, že je nezbytné mít k dispozici detailní informace o vývoji EZ k hodnocení dosavadní státní politiky a zejména k poskytování argumentů pro vynakládání veřejných finančních prostředků právě do ekologického sektoru. Z tohoto důvodu se také MZe rozhodlo v roce

---

²⁰ Jedná se o objem v seně.

2012 podpořit další tematický úkol zaměřený na porovnání ekonomiky ekologického a konvenčního zemědělství v rámci sítě FADN.

Snahou ÚZEI je proces sběru dat maximálně zautomatizovat a údaje existující v jiných šetřeních či databázích (např. ČSÚ, registr zvířat, registr vinic a sadů na ÚKZÚZ aj.) čerpat přednostně z těchto zdrojů. Velká část údajů je nyní čerpána online z Registru ekologických podnikatelů (REP) dostupného na stránkách MZe, který je z pohledu povinných hlášení a evidencí velkým přínosem.

Sběr dat a zvýšení informovanosti o vývoji EZ je jednou z významných aktivit přispívajících k transparentnosti a rozvoji sektoru EZ a tím k naplňování Akčního plánu pro ekologické zemědělství, který je hlavním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje EZ a produkce biopotravin. V současné době je v platnosti Akční plán ČR pro rozvoj EZ v letech 2021–2027, který byl schválen Vládou ČR v květnu 2021.

Závěrem připojujeme stručné shrnutí naplňování vybraných kvantitativních cílů Akčního plánu vycházející mimo jiné také z výstupů tohoto tematického úkolu:

1) Dosáhnout 22% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě ČR

V roce 2022 činil tento podíl 16,2 %.

2) Dosáhnout 30% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ

V roce 2022 činil tento podíl 19,5 %.

3) Dosáhnout 10% navýšení rozlohy trvalých kultur v EZ

V roce 2022: realizován pokles z 4 669 ha v roce 2019 na 4 369 ha²¹.

4) Dosáhnout 4% podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů

V roce 2021 činil tento podíl 1,6 %.

5) Dosáhnout 5% podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů ve veřejném stravování

V roce 2021 činil tento podíl 1 %²².

6) Zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě

V roce 2021 připadalo na sektor EZ 5 % z účelové podpory výzkumu MZe a 8 % z národních dotací – programu 9.F.e Regionální přenos informací.

---

²¹ Údaj vypočten na základě REP.

²² Jedná se o hrubý odhad.